

Univerzita Karlova
Filozofická fakulta
Ústav translatologie

Bakalářská práce

Jana Stupavská

Komentovaný překlad: Penney Barry and Gina Teague. 2016. CULTURE SMART! Australia: The Essential Guide to Customs & Culture. London: Kuperard. Kapitola 1 (s. 12–31) a Kapitola 6 (s. 86–98).

Annotated translation: Penney Barry and Gina Teague. 2016. CULTURE SMART! Australia: The Essential Guide to Customs & Culture. London: Kuperard. Chapter I (p. 12–31) and Chapter VI (p. 86–98).

Praha 2020

Vedoucí práce: doc. PhDr. Zuzana Jettmarová, M.Sc., Ph.D.

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala doc. PhDr. Zuzaně Jettmarové, M.Sc., Ph.D. za její cenné rady, trpělivost a ochotu nejen při psaní této bakalářské práce, ale po celou dobu studia. Rovněž bych chtěla poděkovat prof. PhDr. Josefu Opatrnému, CSc. za rady s volbou správné terminologie a Národní knihovně ČR za zpřístupnění digitální knihovny Kramerius, díky které mohla být (nejen) tato bakalářská práce dokončena i za současné komplikované situace.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

.....
V Praze

.....
Jana Stupavská

Abstrakt

Tato bakalářská práce obsahuje komentovaný překlad vybraných kapitol knihy Barryho Penneyho a Giny Teague *Australia: The Essential Guide to Customs & Culture* z edice kulturních průvodců *Culture Smart!* V první části práce jsou prezentovány překládané kapitoly, jež se zabývají zejména základními historickými, geografickými a politickými informacemi o Austrálii a australskou kuchyní. Druhou částí práce je komentář k překladu, který se skládá z analýzy výchozího textu a překladatelských problémů a z typologie překladatelských posunů v cílovém textu.

Klíčová slova: komentovaný překlad, překladatelská analýza, překladatelské problémy, překladatelské postupy, překladatelské posuny, Austrálie, kultura, průvodce, Barry Penney, Gina Teague

Abstract

This bachelor's thesis consists of the annotated translation of selected chapters from the book *Australia: The Essential Guide to Customs & Culture* by Barry Penney and Gina Teague from the *Culture Smart!* edition of cultural guides. In its first part, the thesis presents the translated chapters focused mainly on fundamental historical, geographical and political information about Australia and on Australian cuisine. The second part of the thesis is a commentary to the translation comprising the analysis of the source text and translation problems and the typology of translation shifts in the target text.

Key words: annotated translation, translation analysis, translation problems, translation methods, translation shifts, Australia, culture, guide, Barry Penney, Gina Teague

Obsah

1. Úvod.....	7
2. Překlad	8
3. Překladatelská analýza výchozího textu	25
3.1 Fiktivní zadání	25
3.2 Vnětextové faktory	26
3.2.1 Vysílatel, autor.....	26
3.2.2 Záměr vysílatele.....	27
3.2.3 Adresát	28
3.2.4 Médium.....	28
3.2.5 Místo a čas	29
3.2.6 Motiv.....	29
3.3 Funkce textu.....	29
3.4 Vnitrotextové faktory.....	31
3.4.1 Téma, obsah a výstavba textu	31
3.4.2 Presupozice	32
3.4.3 Nonverbální prvky	34
3.4.4 Lexikum.....	34
3.4.5 Syntax	35
3.4.6 Suprasegmentální prvky	37
4. Překladatelské problémy a jejich řešení.....	40
4.1 Rovina syntaktická.....	40
4.1.1 Dlouhé věty a souvětí	40
4.1.2 Krátké věty.....	41
4.1.3 Interpunkce	42
4.1.4 Modální slovesa	44
4.1.5 Pasivum.....	44
4.1.6 <i>There</i> a anticipační <i>it</i>	45
4.1.7 Apozice	45
4.1.8 Další problematické jevy na syntaktické rovině	46
4.2 Rovina lexikální.....	47
4.2.1 Překlad termínů.....	47
4.2.2 Překlad hovorových výrazů	51
4.2.3 Překlad frázových sloves	52

4.2.4 Překlad a denotační složka.....	52
4.2.5 Překlad a konotační složka mimo hovorovost.....	54
4.3 Rovina pragmatická.....	54
4.3.1 Jednotky míry a teploty, měna, zápis dat.....	55
4.3.2 Přepis a přechylování jmen.....	55
4.3.3 Překlad idiomů a obrazných pojmenování.....	56
4.3.4 Překlad popisů jídel a pochutin.....	56
4.3.5 Překlad názvů kapitol a podkapitol.....	57
4.3.6 Překlad v rámci rozdílných presupozic.....	58
4.3.7 Rozdíly v psaní velkých písmen.....	59
4.4 Chyby a problematická místa ve výchozím textu.....	60
5. Typologie překladatelských posunů.....	62
5.1 Teoretický základ k překladatelským posunům.....	62
5.2 Shrnutí užitých překladatelských posunů.....	63
5.2.1 Explicitace.....	63
5.2.2 Explikace.....	64
5.2.3 Generalizace.....	64
5.2.4 Intelktualizace.....	64
5.2.5 Nivelizace.....	65
5.2.6 Omise.....	65
5.2.7 Specifikace.....	66
5.2.8 Substituce.....	66
5.2.9 Ztráta.....	66
6. Závěr.....	67
7. Seznam použitých zdrojů.....	68
7.1 Primární literatura.....	68
7.2 Sekundární literatura.....	68
7.3 Internetové zdroje.....	68
7.4 Slovníky, jazykové příručky a encyklopedie.....	69
8. Příloha – výchozí text.....	71

1. Úvod

Cílem této bakalářské práce je prezentovat komentovaný překlad vybraných kapitol knihy *Australia: The Essential Guide to Customs & Culture* od Barryho Penneyho a Giny Teague z edice *Culture Smart!* Komentář překladu sestává z analýzy vnětextových a vnitrotextových faktorů výchozího textu a překladatelských problémů a z typologie překladatelských posunů v cílovém textu. Komentář je pro přehlednost doplněn příklady z výchozího i cílového textu.

Pro účely této práce byla vybrána první a šestá kapitola průvodce. První kapitola pojednává o Austrálii zejména z historického, geografického a politického hlediska. Šestá kapitola se celkově soustředí na australskou kuchyni a kulturní vyžití Australanů. Nebyla kvůli splnění rozsahu překládána celá, nicméně díky rozčlenění kapitol na další podkapitoly je překládáný úsek o australské kuchyni ukončený.

Tento kulturní průvodce byl pro bakalářskou práci zvolen z několika důvodů. Jedná se o poměrně ojedinělý a v České republice neobvyklý typ knihy. Žádná řada kulturních průvodců na českém trhu ještě nevychází, přitom má velký potenciál. Tematika mezikulturních rozdílů je navíc velmi důležitá pro překladatelství a tlumočnictví. Text se také již od začátku jevil jako překladatelsky zajímavý, jelikož se v něm nachází terminologie z různých oblastí, idiomatické obraty a další překladatelské výzvy.

2. Překlad

Kapitola první: Země a lidé

Austrálie je největším ostrovem a nejmenším kontinentem na světě. Rozlohou odpovídá Spojeným státům americkým a rozprostírá se přes tři časová pásma, přitom má pouze necelých dvacet tři milionů obyvatel. Z geologického hlediska se jedná o jednu z nejstarších pevnin na planetě. Původně byla osídlena obyvateli Torresova průlivu a domorodci.

První obyvatelé sem pravděpodobně přišli z Asie asi před padesáti až sedmdesáti tisíci lety, kdy Austrálii s Indonésií pojil pevninský most. První Evropané sem dorazili v roce 1788. Předtím o Austráliijevily zájem Nizozemsko, Španělsko a Francie, ale po výpravách kapitána Jamese Cooka ji nakonec kolonizovali právě Britové. Přijeli sem trestanci, po nich svobodní Britové a Irové a položili spolu základy pro vzkvétající anglo-keltskou společnost.

První Evropané do Austrálie zavlekli epidemii neštovic a spalniček i pohlavní choroby, navíc původní obyvatelé někdy zabíjeli. Na počátku evropského osídlování byl odhadovaný počet domorodých obyvatel 700 000, do roku 1900 však poklesl na 100 000. V poslední době se pro nápravu této újmy dělá mnoho, stále je však ještě na čem pracovat.

Na počátku 19. století se propuštění trestanci, průzkumníci a osadníci rozprostřeli po celém kontinentu. Pěstování pšenice, chov ovcí a dobytka na rančích, objevení nalezišť zlata a rostoucí přistěhovalectví – to všechno přispělo k velkolepému hospodářskému vzestupu.

Po konci druhé světové války v roce 1945 se do Austrálie začalo stěhovat mnoho Evropanů bez domova a majetku, čímž začalo největší prolínání kultur na světě. K tomu se v poslední době připojil proud přistěhovalců z Indie, Číny, Vietnamu a Filipín. Navíc se sem stále stěhují lidé z Velké Británie a Severního Irsku, Nového Zélandu a Jižní Afriky. Čtvrtina dnešních obyvatel Austrálie se narodila v zahraničí.

Trestanecká minulost

Většina Australanů, jejichž předci byli trestanci, je na to nakonec docela pyšná. Ačkoli se o těchto trestancích mluvilo jako o „zločincích“, z dnešního hlediska ve skutečnosti nespáchali žádné vážné zločiny, ale spíše „přečiny“. V té době byl člověk, který ukradl ovci, aby nakrmil svou rodinu, potrestán pověšením. Ti, kdo byli posláni na dlouhou a strastiplnou cestu do Austrálie, se podle záznamů provinili např. krádeží bochníku sýra, pecnu chleba či krajkových kapesníků, nebo dokonce jen otevřeli dopis adresovaný někomu jinému.

V roce 1988 oslavil australský národ dvouleté výročí od příjezdu prvních lodí s trestanci. Stejně jako v případě Spojených států a Kanady, které také jako první kolonizovali Britové, i v Austrálii vysídlili Evropané původní obyvatelstvo, které tam žilo po tisíce let. A stejně jako Spojené státy a Kanada se i Austrálie stala mocnou průmyslovou zemí s vysokou životní úrovní.

Vzhledem k tomu, že prvních sto padesát let Austrálii osídlovali a zalidňovali Evropané, měla na Evropu tradičně silné vazby – a zejména na svou mateřskou zemi, Velkou Británii. V posledních zhruba čtyřiceti letech jsou pro Austrálii stále důležitější okolní asijské národy.

Austrálie udělala významný krok a přeorientovala svou zahraniční politiku a obchod z Evropy do Asie, v rámci čehož snížila celní sazby a prosazovala ustanovení Asijsko-tichomořské oblasti volného obchodu do roku 2020.

Na tuto mladou zemi se tedy podíváme – na její přerod z divokého, neprobádaného kontinentu v moderní průmyslový národ a na změnu, již to znamenalo pro její obyvatele.

GEOGRAFICKÉ ÚDAJE

Austrálie je jediná země zabírající celý světadíl, třebaže se jedná o ten nejmenší ze všech sedmi. Jde o ostrovní kontinent o rozloze 7 682 300 km², který obklopuje Indický oceán a jižní Tichomoří.

Nachází se jihovýchodně od asijské pevniny, na severu je ohraničena Timorským mořem, za nímž leží ostrovy Papuy Nové Guiney a Indonésie, což jsou její nejbližší sousedé. Na východě odděluje Austrálii Korálové moře od řetězce Šalamounových ostrovů, od Nového Zélandu ji odděluje Tasmánské moře. Na západě se rozprostírá Indický oceán.

Austrálie je šestou největší zemí na světě, její rozloha od západu na východ je přibližně 4 000 km a od severu na jih 3 000 km. Nejvyšším bodem je hora Mount Kosciuszko s výškou 2 228 metrů, nejnižším je Eyreovo jezero ležící 12 metrů pod úrovní hladiny moře.

Od východu na západ jsou v Austrálii čtyři hlavní geografické regiony. Východní nížiny se rozkládají od Yorského poloostrova na severu až k městu Melbourne na jihu, značná část této oblasti je zalesněná. Pár kilometrů od severního pobřeží leží Velký bariérový útes, největší korálový útes na světě, který se táhne 1 900 kilometrů podél pobřeží. Na jižní straně nížin najdeme města Brisbane, Sydney, Canberra, Melbourne a také Hobart v Tasmánii.

Velké předělové pohoří je hřeben vrchů a hor, které oddělují nížiny od vnitrozemí. Jeho součástí je tropická horská vnitrozemská oblast Queenslandu, vrchy Nové Anglie, Modré hory, Australské Alpy v Novém Jižním Walesu a Viktorii a hory zabírající většinu území Tasmánie.

Na západ od pohoří leží centrální nížiny, region suchých sníženin neboli pánví, ze kterých je největší Velká artéská pánev, jež se rozprostírá od Carpentarského zálivu na severu po ústí řeky Murray na jihu. Jedná se o největší bezodtokou oblast na světě.

Západní náhorní plošina pokrývá západní část kontinentu skalnatými hřebeny, pláněmi a velkými, hrozivě působícími pouštěmi (Velká písečná, Gibsonova, Velká Viktoriina a poušť Tanami). Na severu se po poloostrově Arnhemská země na pobřeží Carpentarského zálivu rozkládají džungle a bažiny, na jihu lemuje Velký australský záliv pouštní oblast Nullarbor („bezlesý“).

PODNEBÍ

Austrálie leží na jižní polokouli a její roční období jsou proto opačná k těm na severní hemisféře – červenec je uprostřed zimy a leden je vrcholem léta. Většina Austrálie je teplá a suchá, nejpříjemnější oblastí je jih: průměrné teploty v Melbourne jsou 9 °C v červencové zimě a 25 °C v lednu, v Adelaide je to podobné, v Perthu je tepleji, v Darwinu se teploty pohybují mezi 25 °C v červenci a 30 °C v lednu. Ve vnitrozemí dosahují teploty často 38 °C a mohou vyšplhat až na 46 °C.

Největší město Sydney má subtropické podnebí, teplá až horká a vlhká léta s teplotami až 35 °C a mírné suché zimy s teplotami až 25 °C. Průměrná teplota v Canberře je v lednu 20 °C a v červenci 6 °C.

Severní Austrálie (za obratníkem Kozoroha) podléhá extrémním změnám období tropických dešťů a sucha. To znamená, že v Darwinu, dalších severních městech a městech Queenslandu jsou od listopadu do dubna přívalem deště, monzunové bouře a vysoká vlhkost.

Srážky jsou nejnižší ve středu Austrálie (asi 40 % kontinentu totiž tvoří poušť), kde je roční úhrn srážek menší než 250 mm. Na okrajích těchto pouští jsou ovčí a dobytčí ranče, plodinám se daří většinou tam, kde srážky převyšují 250 mm ročně. Nejvyšší jsou srážky v severovýchodní oblasti tropických deštných pralesů, kde roční úhrn dosahuje 1 500 mm. Na jihu v Tasmánii a Viktorii spadne více než 760 mm ročně, v Adelaide a Perthu méně.

Austrálie je neobyčejná země. Extrémní podnebí od přívalem dešťů po katastrofální sucha, neustálá hrozba požárů v buši spolu s izolovaností kontinentu po padesát milionů let daly vzniknout bohaté a rozmanité australské fauně a flóře. Klokany různých velikostí a barev a jiné zvláštnosti, jako jsou například ledňák, koala, ptakopysk, ježura, kakadu a spousta pestrobarevných papoušků, nenajdeme v přirozeném prostředí nikde jinde na světě.

Všudypřítomný australský eukalyptus, který je kvůli svému přežití a množení závislý na požárech buše, se vyváží do velké části světa, a to zejména pro svou žíznivost, protože jeho hluboké kořeny pomáhají vysoušet bažiny a mokřiny.

DOMORODÉ OBYVATELSTVO

Australské domorodé obyvatelstvo netvořila jen jedna, nýbrž alespoň šest set jazykových skupin rozprostřených po celé Austrálii. Některé z nich sdílely víru, zvyky, pracovní a kulturní praktiky, což bylo výsledkem obchodu, smíšených manželství a spleťtých rodinných vztahů. Byly mezi nimi však také velké rozdíly. I v dnešní době domorodé obyvatelstvo říká, že je tvořené mnoha skupinami, a také v historickém kontextu je zvykem je nazývat australskými domorodými národy.

Doba snů

Mýty o zrození světa australských domorodců vypráví o „době snů“ před počátkem věků, kdy bájní totemoví předkové vyzpívali svět a tím jej stvořili i se vším, co na něm je: s rostlinami, zvířaty, reliéfem krajiny a lidmi s jejich zvyky a zákony. Příběhy o době snů se liší kmen od kmene a region od regionu, ale představa o totemových předcích je pozoruhodně stejná. Jejich vyobrazení lze v Austrálii nalézt na stěnách skalních převisů a jeskyní na mnoha místech (původním obyvatelům vděčíme za nejspíše největší soubor skalních kreseb na světě). Mnoho různých skupin si skrze příběhy z doby snů stále vysvětluje tvar krajiny, rysy určitých zvířat či existenci konkrétních tradic.

Vliv osadníků

Původní obyvatelé zprvu nejevili velký zájem začlenit se do evropské společnosti, namísto toho předpokládali, že Evropané budou pokračovat ve své „toulce“ a odejdou, nebo převezmou jejich způsoby. Avšak příliv osadníků pokračoval, stejně jako tomu bylo i ve Spojených státech, Kanadě a kdekoli, kde Evropané vysídlili původní obyvatelstvo.

Domorodci a Evropané chápali přírodu naprosto odlišně. Původní obyvatelé se obvykle živili lovem zvěře a sběrem plodů, ačkoli některé skupiny se věnovaly i zemědělství. Evropané byli farmáři, kteří na půdu nahlíželi jako na volnou k zabrání, když nebyla obdělávána. Domorodců si zkrátka nevšímalí a prohlásili Austrálii za „*terru nullius*“, prázdnou zemi bez majitele. Jak napsal John Pilger ve své knize *A Secret Country* (Tajná země), domorodci nebyli považováni za lidi, ale spíše jen za „součást fauny“. Až v roce 1992 rozhodl Vrchní soud

Austrálie, že nárok původního obyvatelstva na půdu nezanikl. Dnes jezdí australští domorodci v autech a vlacích po půdě, po které kdysi jen opatrně našlapovali.

S příchodem dalších a dalších osadníků si domorodci uvědomili, že přistěhovalci chtějí půdu vlastnit, ne se o ni dělit, a že hodlají v Austrálii zůstat i se svými ploty, misionáři, kteří mají domorodce obrátit na jinou víru, politiky, kteří se jim mají plést do života, úředníky ze sociální služby, kteří jim odeberou děti, vládou, která je odbude neobdělávatelnou půdou, a taky alkoholem. Mnoho domorodců pracovalo za stravu a nocleh, zejména na farmách. Později přišly příspěvky v nezaměstnanosti a další finanční podpora, což znamenalo, že domorodci neměli žádnou reálnou potřebu pracovat, navíc měli snadný přístup k alkoholu. Následující vlády nevěděly, jak se s problémy domorodců vypořádat, a tak měly jejich finanční příspěvky ničující dopad.

Domorodí obyvatelé nebyli imunní vůči nemocem, které osídlenci přinesli, a jejich počet se proto tenčil. Také se vraždilo. Nejznámější je nejspíš masakr u Myall Creek z roku 1838, kdy byli domorodci – muži, ženy i děti – zadrženi na základě nějakého domnělého provinění (možná, jak tomu často bylo, ukradli ovci, aby se nasytili), byli nahnáni do koryta říčky a zastřeleni. Nevíme, kolik jich tam bylo, ale mohly to být stovky. Pro tohle bezdůvodné usmrcení bezbranných domorodců bylo sedm z jedenácti obviněných bělochů později pověšeno. Taková spravedlnost však nebyla běžná.

Důsledkem zásahů misionářů a ignorance vlády začali přibližně na začátku 20. století bělošští úřední činitelé domorodým rodinám prokazovat krutou „laskavost“ a odebírat jim děti, zejména pak ty smíšené krve (které byly většinou výsledkem zneužití domorodé ženy bělošským mužem). Šlo o snahu začlenit je „pro jejich vlastní dobro“ do bělošské společnosti. Potomkům této takzvané „ukradené generace“ byla premiérem v roce 2008 vydána národní veřejná omluva. Ačkoli to bylo důležité smírné gesto, faktem zůstává, že děti této generace stále hledají své kořeny a snaží se zjistit, kým skutečně jsou.

Sociální zabezpečení domorodců je dnes v Austrálii velkým tématem a pro mnoho Australanů i návštěvníků Austrálie také velmi choulostivým. Australané cítí lítost za napáchané újmy i za úřední neschopnost vzhledem k úmrtnosti dětí, alkoholismu a domácímu násilí u domorodého obyvatelstva. Ačkoli je poměrně snadné žít v Austrálii a neseznámit se s žádnými domorodci – a pro ty, kteří žijí ve velkých městech, je snadné je ani nepotkat – jejich problémy jsou vždy patrné. Mnozí Australané se stydí za to, že je v jejich zemi sociálně znevýhodněná chudá vrstva, jež je přehlížena a žije na okraji společnosti navzdory ohromnému

množství peněz, které na ni poslední vlády vynakládají. Mezi nevzdělanými a špatně informovanými lidmi existuje malé, zbytkové, avšak tvrdé jádro rasismu. Většinou, ačkoli to není pravidlem, žijí tito lidé mimo města, zejména na severu a severozápadě Austrálie. Sami Australané takový rasismus nazývají „vidláckou ignorancí“.

Domorodé obyvatelstvo v současnosti

Mnohé domorodé komunity jsou dynamické a nezávislé. To se týká především těch, které úspěšně vznesly nárok na svou tradiční půdu a nyní na ní žijí. Některé komunity podporují mezinárodně uznávaná umělecká centra, kde vznikají díla prodávaná po celém světě, často za tisíce dolarů. Jiné se starají o zemědělskou půdu, parky a pronájmy dolů.

Domorodci se úspěšně zasazují o svá práva, zejména v posledních čtyřiceti letech. V roce 1967 získali volební právo v referendu, které bylo tím nejjednoznačnějším v australské historii. V roce 1971 byl domorodec Neville Bonner zvolen do senátu. Roku 1972 se před budovou parlamentu zřídilo stanové velvyslanectví, aby usplnilo právní nárok domorodců na navrácení tradiční půdy. V roce 1992 se rozhodnutím Vrchního soudu známým jako „Mabo“ zamítnul pojem *terra nullius* a stvrdilo se, že před rokem 1788 patřila půda domorodým obyvatelům. Ke konci 90. let 20. století došlo u mnoha Australanů k tzv. „usmíření“ (přenesení se přes špatnosti, které byly v minulosti napáchány na domorodcích).

V australském veřejném životě je mnoho velice úspěšných domorodců. Patří mezi ně:

- Noel Pearson (politik a zastánce práv domorodého obyvatelstva), Lowitja O'Donohueová (zastánkyně práv domorodého obyvatelstva a vrchní úřednice veřejné správy, bývalá výherkyně titulu Australian roku);
- Cathy Freemanová (olympijská medailistka), Adam Goode (fotbalový hráč a zastánce práv domorodé mládeže), Evonne Goolagong-Cawleyová (vítězka sedmi tenisových grand slamů a první domorodá tenistka, která vyhrála Wimbledon);
- Deborah Mailmanová (herečka), David Gulpilil (herec), Ernie Dingo (herec a televizní osobnost);
- Geoffrey Gurrumul Yunupingu a Jessica Mauboyová (zpěváci), a Albert Namatjira (nejpřednější australský domorodý malíř).

Přesto je však třeba k tématu domorodých národů přistupovat velmi opatrně. Čtěte si o něm a snažte se mu porozumět, klad'te otázky a naslouchejte.

AUSTRALANÉ

V roce 1788 příjezd první flotily jedenácti lodí z Británie s více než třinácti sty lidmi započal příliv různých kultur do Austrálie. Nejdřív přijeli angličtí námořníci a vojáci spolu s anglickými a irskými trestanci. Ty následovali svobodní osadníci většinou z Anglie – z etnického a kulturního hlediska keltští a anglosaští – a značný počet Číňanů, kteří sem přijeli zkusit štěstí na nalezištích zlata v době velké zlaté horečky 50. let 19. století. Mezi lety 1851 a 1860 byla míra přistěhovaectví padesát tisíc lidí za rok. Přistěhovanci a domorodí obyvatelé šli většinou každý svou cestou.

Vlna přistěhovaectví po válce přinesla širokou škálu obyvatel válkou rozervané Evropy – od roku 1945 šest milionů. Austrálie zavedla politiku volného vstupu pro obyvatele Spojeného království a asistovaného vstupu pro vysloužilé příslušníky armády z Britských ostrovů, USA, Nizozemska, Norska, Francie, Belgie a Dánska. Hospodářské a humanitární události od roku 1950 do roku 1960 otevřely brány Austrálie také Německu, Turecku, Jugoslávii, Chile (po smrti prezidenta Allendeho) a Indočíně (po válce ve Vietnamu).

Od roku 1960 se populace Austrálie více než zdvojnásobila (z 10 milionů v roce 1960 na 23 milionů dnes), a to především díky neustálému přílivu přistěhovačů z více než 120 zemí. Deset zemí, ze kterých přistěhovanci přicházejí nejvíce, je podle pořadí: Indie, Čína, Spojené království, Filipíny, Pákistán, Irská republika, Jižní Afrika, Nepál a Malajsie.

Tato směs etnických a kulturních kořenů vyústila v tu nejvíce multikulturní skupinu lidí na světě. Říkají si Australané.

VLÁDA A POLITIKA

Austrálie je rozdělená do šesti států (Nový Jižní Wales, Queensland, Jižní Austrálie, Viktorie, Západní Austrálie a Tasmánie) a dvou teritorií (Severní teritorium a Teritorium hlavního města, ve kterém se nachází hlavní město Canberra).

Tato území byla odděleně spravovanými britskými koloniemi až do konce 19. století, kdy si Australané uvědomili výhody, které by pramenily ze sjednoceného národa. Byla sestavena ústava a britský parlament ji v roce 1901 schválil. Ústava zrcadlila britské kořeny Austrálie a byla založena na westminsterském modelu vlády.

Anglický král či anglická královna jsou oficiální hlavou státu, mají formální moc, avšak jen malé přímé kompetence nad australskými zákony a vládou. Představitelem monarchie je generální guvernér.

Stejně jako ve Spojeném království nebo v Kanadě je premiérem vedoucí představitel strany, která má nejvíce zástupců v parlamentu, jenž je rozdělen na horní a dolní komoru. Dolní komora neboli sněmovna reprezentantů má 150 členů volených na tříleté období a je v podstatě zákonodárným orgánem. Pouze tato komora může navrhopvat a schvalovat návrhy zákonů, které ovlivňují vládní peníze a výdaje. Horní komora neboli senát má sedmdesát šest členů – dvanáct z každého státu a dva z každého teritoria. Zástupci ze států mají šestileté volební období, zástupci z teritorií tříleté.

V Austrálii je několik politických stran a každá z nich má vlastní politickou ideologii. Mezi jednotlivými menšími stranami a mezi nimi a hlavními stranami jsou mnohem větší rozdíly než mezi samotnými dvěma hlavními stranami. Menší strany jsou např. Australian Greens, Family First, Shooters, Fishers and Farmers Party a Australian Democrats. Hlavními stranami jsou Australian Labor Party, u jejíhož zrodu stáli dělníci a odbory, a koalice Australian Liberal Party s National Party of Australia, za kterou historicky stojí úředníci, zemědělská komunita a průmyslníci. Pro tato dvě uskupení volí většinou 47 až 53 procent voličů. Jejich ideologie se velmi sblížily. Některé z menších stran mají úzkou agendu a navzdory tomu, že jsou dost různorodé, udržují v posledních letech důležitou rovnováhu moci v menšinových *nebo* koaličních vládách.

Politika je v Austrálii tématem mnoha diskusí, a to alespoň z části proto, že účast u voleb je povinná. Je ovšem zajímavé, že povinné vlastně není volení samotné, ale přítomnost voliče ve volební místnosti a odškrtnutí jeho jména. To tedy znamená, že se někdo může pouze zúčastnit a pak buď nevyplnit volební lístek nebo jej vyplnit nějak vtipně či dokonce vulgárně. Důležité je, že takových lístků není mnoho. Australané berou volby vážně a většinou ví přesně, koho a co volí.

V Austrálii jsou nejspíše víc než kdekoli na světě populární kontaktní pořady v rádiu a mnoho lidí je dychtivě poslouchá; zejména obyvatelé regionálních oblastí, dělníci, kteří mají rádio zapnuté v továrně či garáži, úředníci v kanceláři a ženy a muži v domácnosti. Posluchači jsou dobře informovaní o současném dění a politice.

Co se týče debaty o politice, jako návštěvníci byste se měli ptát a naslouchat, ale s vyjadřováním vlastních názorů na místní politiku buďte samozřejmě opatrní. Do diskuse můžete přispět poznatky o politice ve vlastní zemi. Leckoho možná překvapí, jak moc toho Australané vědí o dění ve světě. Australské zprávy v novinách, rádiu, televizi a hlavně přes veřejnoprávní rozhlasovou, televizní a internetovou vysílací službu SBS (Special Broadcasting

Services) obsahují mnohem více informací ze zahraničí, než je obvyklé v jiných zemích. Australané rádi vědí, co se zrovna ve světě děje.

Historické okénko

1770 kapitán Cook kotví v Botanickém zálivu a nazývá východní pobřeží Novým Jižním Walesem;

1788 připlouvá kapitán Arthur Phillip a první flotila s trestanci;

1793 připlouvají první svobodní osadníci;

1803 Matthew Flinders obeplouvá kontinent;

1840 zrušení přepravy trestanců do Nového Jižního Walesu;

1851 objevení zlata ve Viktorii a Novém Jižním Walesu;

1897-8 je připravena nová a samostatná Australská ústava;

1899 schválení ústavy hlasováním lidu;

1900 vznik Federace australských kolonií se souhlasem Britů; Melbourne se stává dočasných hlavním městem národa;

1901 Austrálie je 1. ledna prohlášena nezávislým Australským společenstvím pod Britským impériem, konají se volby do místního parlamentu;

1908 Canberra (na půli cesty mezi Melbourne a Sydney) je vybrána jako dočasné hlavní město;

1914 Austrálie vstupuje do první světové války;

1915 více než 8 000 australských vojáků umírá v bitvě o Gallipoli v Turecku; v první světové válce přišlo o život 62 000 Australanů;

1920 založení letecké společnosti QANTAS (Queensland and Northern Territory Aerial Services);

1928 založení Royal Flying Doctor Service (Královská letecká lékařská společnost);

1939 Austrálie vstupuje do druhé světové války;

1942 město Darwin je 19. února 1942 bombardováno Japonci;

1947 australská vláda kupuje všechny podíly v letecké společnosti QANTAS;

- 1956** v Melbourne se konají olympijské hry;
- 1965** australští vojáci jsou vysláni do konfliktu ve Vietnamu;
- 1967** v referendu o tom, zda by domorodí obyvatelé měli mít právo volit, odpovídá 90 procent Australanů kladně;
- 1973** otevření Opery v Sydney;
- 1975** generální guvernér John Kerr odvolává premiéra Gougha Whitlama;
- 1983** jachta Australia II vyhrává jachtařský závod Pohár Ameriky;
- 1993** je přijat zákon Native Title Act, který má domorodcům pomoci vznést nárok na půdu;
- 1996** koaliční vláda liberální a národní strany vedená Johnem Howardem vítězí ve všeobecných volbách a je znovuzvolena i v roce 1998, 2001 a 2004; zavádí několik reforem včetně změn v daních a v systému pracovních vztahů;
- 2000** v Sydney se konají olympijské hry;
- 2001** australské vojenské složky jsou nasazeny do Afganistánu a Perského zálivu;
- 2002** smrt 202 lidí včetně 88 Australanů kvůli bombám odpáleným islamistickými teroristy poblíž oblíbených turistických nočních klubů na Bali;
- 2003** Austrálie poskytuje bojové síly na podporu invaze USA v Iráku;
- 2004** Austrálie a USA podepisují dohodu o volném obchodu;
- 2006** vyslání australských jednotek do Východního Timoru;
- 2007** zvolení labouristické strany v čele s Kevinem Ruddem s reformním programem.

Australský systém pracovních vztahů, politika ohledně změny klimatu a zdravotní a vzdělávací sektory.

- 2008** Austrálie ukončuje bojové operace v Iráku;
- 2009** požáry buše ve Viktorii si žádají více než 200 životů; stažení australských jednotek z Iráku je dokončeno;
- 2010** Julia Gillardová nahrazuje Kevina Rudda a stává se premiérkou, čímž vznikají dohady o vedení labouristické strany; Čína předhání USA coby největšího obchodního partnera Austrálie ve vývozu;

2013 Tony Abbott, lídr koalice liberální a národní strany, se stává premiérem poté, co jeho strana vyhrává všeobecné volby;

2014 Austrálie podepisuje dohodu o volném obchodu s Japonskem a Jižní Koreou.

Kapitola šestá: Volný čas

AUSTRALSKÁ KUCHYNĚ

Řeckému bohu Dionýsovi a římskému Bakchovi patří velký dík za to, jak Řekové a Italové od 50. let 20. století změnili australskou kuchyni. Ta byla v té době silně ovlivněná Británií a spojení „australská kuchyně“ bylo vyloženo protimluvem. Dík patří i všem dalším přistěhovalcům, již s sebou přivezli svá skvělá rozmanitá jídla a způsoby vaření, a také šesti generacím vinařů, kteří udělali australským červeným a bílým vínům jméno po celém světě a dostali je na vinné lístky některých z nejsostikovanějších restaurací v Paříži, New Yorku a Pekingu.

Dík patří také Libanoncům, Vietnamcům, Indonésanům, Indům, Francouzům, Thajcům, Číňanům, Afričanům, Japoncům, Brazilcům a Chilanům za jejich příspěvek k jedné z nejrozmanitějších kulinářských scén. Nejenže je v australských velkých městech přemíra specializovaných etnických restaurací, australští gurmáni také bravurně mísí své výtečné domácí ryby, maso, zeleninu a ovoce s asijskými, jihoamerickými či severoafričskými vlivy a tvoří tím tzv. „fusion“ kuchyni – rozhodně to nejlepší ze všech kulinářských světů!

ČERSTVÉ POTRAVINY

Zásluhou rozmanitého australského podnebí (od tropů na severu přes zavlažované pláně a hory až k pobřežím se středomořským podnebím) je snadno dostupná spousta čerstvých surovin – od papáji, banánů, ananasů, avokád a mang na severu po nektarinky, broskve, meruňky, jahody, maliny a jablka na jihu. Přistěhovalci dali Austrálii citronovou trávu, lilek, cuketu, česnek, bazalku, koriandr, artyčok, čínské zelí, houbu šiitake a mnoho a mnoho dalšího – vše je denně čerstvé v místních supermarketech či na trzích se zeleninou.

Australské hovězí maso je tak dobré, že se vyváží i do USA, jehněčí se téměř vyrovná tomu z Nového Zélandu a vepřové je výrazné (a taky trochu tučné, díky čemuž má na rozdíl od spousty evropského vepřového chuť).

A ty ryby! Díky délce australského pobřeží, které se táhne od teplých tropických vod u Queenslandu po chladné vody jižní Austrálie, můžete ochutnat okouna barramundi, kraba či

kanice pardálího ze severu, krevety a světově proslulé ústřice z Nového Jižního Walesu, Tasmánie a Jižní Austrálie, či tresku, langustu, humra a také lososa z chovu na jihu.

NESMRTELNÉ AUSTRALSKÉ KLASIKY

Sušenky ANZAC

sušenky z ovesných vloček a medu, původně se posílaly australským a novozélandským jednotkám (Australian and New Zealand Army Corps) během bitvy u Gallipoli

Balmain bugs (a Moreton Bay Bugs)

malí mořští raci

Závitky Chiko

fritované závitky plněné pikantní zeleninou

Damper

nekvašený chléb z mouky a vody pečený v uhlících

Finger buns

podlouhlé úzké buchtičky s růžovou polevou

Floater

masový koláč plovoucí v bramborové kaši, omáčce a kašovitém hrášku

Lamington

piškotová kostka pokrytá tenkou vrstvou čokolády a sušeným kokosem

Pavlova

sněhová pusinka s vrstvami ovoce a krému pojmenovaná po lehkosti slavné baleríny

Sausage rolls

mleté maso zapečené v listovém těstě

Vegemite

nejslavnější a nejoblíbenější australská pomazánka vyrobená z kvásku

Čokoládová tyčinka Violet Crumble

uctívaná cukrovinka z plástve medu pokryté čokoládou, původně od cukrářství Hoadleys

Yabbies

malí sladkovodní raci

VÍNA

Australané si rádi dopřejí drink, ale jejich chuť a výběr je čím dál tím vytríbenější. Ačkoli je pivo, co se objemu týče, stále nejkonzumovanějším nápojem, v dnešní době pijí také víno.

Nejenže Australané svá kvalitní vína vyváží do celého světa, ale také je sami preferují. 85 % z australské konzumace vína tvoří robustní australské červené a svěží sauvignon blanc. Austrálie sice představuje pouze 4 % celosvětové produkce, i tak je však momentálně šestým největším výrobcem a jedním ze čtyř největších vývozců vína na světě. Do Spojeného království prodá Austrálie více vína než kterákoli jiná země, uspokojuje novou žízeň Číny po červeném a ačkoli je to jako nosit dříví do lesa, prodává víno i do Francie! V posledních letech se vinařský průmysl Austrálie i jejích zahraničních konkurentů zhoršil, jelikož se globální produkce vína zvětšuje rychleji než poptávka. Kvůli tomu klesly po celém světě ceny vín i zisky australských vinařů.

Přestože to není dobré pro vinařský průmysl, své oblíbené víno si díky tomu můžete koupit za rozumnou cenu, když budete nakupovat s rozvahou (na další stránce najdete tipy). A vždy lze využít konceptu BYO!

Každý milovník vína, který Austrálii navštíví, může za pouhou hodinu jízdy od většiny hlavních měst sedět ve vinném sklípku a vychutnávat si některé z nejlepších vín světa. Tyto vinice se často nachází na krásném venkově, mají prvotřídní restaurace a lze je navštívit v rámci komentované prohlídky. Rozhodně stojí za to se přihlásit na exkurzi vyhlídkovým autobusem po jednom z vinařských regionů, jelikož díky ní pak máte zvláštní přístup na organizované skupinové ochutnávky vín a, krom jiného, se vyhnete porušení přísně dodržovaných australských pravidel o pití alkoholu za volantem (hladina přes půl promile může vést k pokutě nebo ztrátě řidičského průkazu).

Výhodou prohlídky je, že většina z přibližně 1 500 australských vinic je shluknutá v rozličných regionech a je tak poměrně snadné navštívit různé vinice a na večeri se vrátit do města. Jsou to např. oblasti poloostrova Mornington, jih Melbourne, region Adelaide Hills, McLaren Vale nebo Barossa Valley u Adelaide, Hunter Valley (90 minut od Sydney) a Margaret River jižně od Perthu. Další informace a popisy jednotlivých vinařství najdete na webových stránkách státních turistických kanceláří.

BYO – BRING YOUR OWN (PŘINES SI VLASTNÍ)

Tento v Austrálii běžný koncept spočívá v tom, že si můžete do mnoha restaurací přinést své vlastní víno. Představte si, kolik ušetříte! Kupte si víno za dobrou cenu v jednom z mnoha obchodů s alkoholem ve městech a na perifériích (jsou podobné těm ve Spojených státech nebo Spojeném království, najdete tam širokou nabídku vín), a prostě si ho vezměte s sebou do restaurace, která se vám zamlouvá.

Měli byste vědět, že většina restaurací, která BYO přijímá, to má napsané ve výloze, v jídelním lístku a ve svých reklamních materiálech. Ostatní, které mají licenci na prodej alkoholu, vám dovolí si přinést vlastní víno a dají vám skleničky, ale naučtují vám korkovné – pár dolarů za každou osobu. I tak ale koupí vína z obchodu výrazně ušetříte. Sofistikovanější a dražší restaurace mají plnou licenci a BYO nepovolují. Raději se tedy informujte předem, než si uděláte rezervaci. Pak se můžete rozhodnout, zda si chcete za pravděpodobně lepší jídlo a pití připlatit, či nikoli. Také se tím vyhnete trapasu při zjištění, že restaurace BYO povoluje a všichni vaši přátelé s sebou vzali víno, zatímco vy jste přišli s prázdnou.

Téměř polovina celkové sklizně hroznů v Austrálii se pěstuje ve státě Jižní Austrálie a asi polovina tamějších vín je z regionu Riverland, který zavlažují dvě největší australské řeky, Murray a Darling, jež se slévají poblíž hranic Nového Jižního Walesu, Viktorie a Jižní Austrálie. Když dále rozložíme celkovou produkci vína na státy, asi třetina se vyrábí v Novém jižním Walesu, asi 15 % pochází z Viktorie, zbytek je z chladnější tasmánské půdy, z vyšších nadmořských výšek a z úrodné sopečné půdy queenslandských vnitrozemských pohoří. Při večerech s přáteli a pro hosty z ciziny je zvykem otevřít lahve vína – hosté jsou pak hodnoceni podle svého výběru. Je také zdvořilé otevřít lahev, kterou přinesl host, ledaže by hostitelé pečlivě vybrali vína, která se hodí k jejich menu.

Nákup vín

- Vodítkem ke kvalitě je cena, ale s tipy, jaká dobrá vína jsou momentálně k dostání, pomohou také recenze vín online nebo v novinách. Je lepší nakupovat ve větších prodejnách alkoholu spíše než v barech/hotelech.
- Naprosto přijatelné víno, které můžete vzít k přátelům, lze koupit pod 20-25 dolarů.
- Dobrá vína nejspíše stojí přes 30 dolarů, výjimečná přes 60 dolarů.
- Jako hrubou pomůcku k výběru hroznů a oblasti zkuste následující. (Viněty jsou v Austrálii přísně kontrolované Zákonem o obchodních praktikách a přesně uvádějí původ, složení, rok a obsah alkoholu.)

Červená vína

- Shiraz (klaret od řeky Rhône) z vinařských oblastí McLaren Vale, Barossa Valley nebo Central Victoria;
- Cabernet Sauvignon (skvělé bordeauxské hrozny) z oblastí Coonawarra, Barossa Valley nebo Margaret River;
- Cabernet/Shiraz z kterékoli výše zmíněné oblasti;
- Merlot z oblasti Barossa Valley, McLaren Vale nebo Central Victoria;
- Pinot Noir (hrozny původně z Burgundska) z Tasmánie, oblasti Yarra Valley nebo Mornington Peninsula.

Bílá vína

- Chardonnay odkudkoli – říká se mu „promiskuitní víno“, protože roste všude;
- Riesling (původně Ryzlink rýnský) z oblastí Clare Valley, Coonawarra a Tasmánie;
- Sémillon (bordeauxské hrozny) z oblastí Hunter Valley (starší ročník) nebo z Jižní Austrálie či oblasti Goulburn Valley (k okamžité konzumaci).

Pokud se o vína vážně zajímáte a nikdy jste nebyli na Novém Zélandu, ochutnejte některá novozélandská bílá vína z oblastí Cloudy Bay nebo z regionu Marlborough, která jsou v Austrálii snadno k dostání.

Výjimečná událost?

Pokud se rozhodnete jít v drahé nebo velmi oblíbené restauraci, je nejlepší tam jít ve středu, čtvrtek nebo v pátek – v tomto pořadí. O sobotní noci tam bude pravděpodobně více lidí, hluku a bude těžší si udělat rezervaci.

RESTAURACE

Jak již bylo řečeno, Austrálie nabízí tu možná největší škálu etnických kuchyní na světě, od marocké po čínskou v různých podobách – všudypřítomné čínské restaurace dnes nabízejí kantonské, pekingské, sečuánské, šanghajské jídlo, i jídlo hakka, které vaří lidé pocházející z těchto oblastí. Tuto širokou nabídku mají v mnoha nákupních centrech ve městech i na předměstích a na spoustě dalších míst, jako jsou například Chinatown nebo Darling Harbour v Sydney, většinou jde o spoustu malých prodejen hned vedle sebe. V roli klasické večerní

„svačinky“ na cestě z hospody momentálně konkuruje thajské jídlo s sebou řeckým kebabům, které stejným způsobem před pár desítkami let nahradily fish and chips.

SPROPITNÉ

Možná je to australskou vírou v rovnoprávnost, ale otázka spropitného tu není takovým problémem jako možná v jiných zemích. Australané mají pocit, že by si číšník nebo číšnice měli spropitné zasloužit něčím navíc či výjimečně přátelskou obsluhou. Je však pravda, že číšníci se považují za špatně placené, a tak se většina Australanů „podělí“ a zaplatí o trochu víc, než kolik stojí na účtu. Normální zákazníci obvykle dávají spropitné asi 10 %, podnikatelé asi 15 %. Na účtence bude napsaná i daň ze zboží a služeb (GST). V neformálnějších kavárnách a restauracích mohou zákazníci prostě pouze zaokrouhlit účet a nechat tam pár zlatých mincí (1 či 2 dolary), než aby se striktně drželi desetiprocentního navýšení.

MÍSTNÍ SPECIALITY

Jako návštěvníka (zejména v australském „rudém středu“) vás bude průvodce možná nabádat, abyste zkusili nějaký druh „jídla buše“ (bush tucker). V poslední době se o něj zvedl zájem, protože noví Australané začali oceňovat, že původní obyvatelé po staletí ve zdraví přežívali na místním jídle, než přišlo jídlo bělošské – na počátku bylo tohle všechno dováženo.

Možná vám nabídnou červi (witchetty grubs), buď uvařené, nebo syrové a živé. Tyhle larvy dřevokazných nočních motýlů se dají nalézt v kmenech stromů a pro návštěvníky jsou fascinující způsobem, který s nimi rozhodně většina místních nesdílí. Pokud přijmete nabídku tuto delikatesu ochutnat (nebo jinou, mravence medonoše (honey ant) – tlustého mravence, který ve svém břiše uchovává hmotu podobnou medu), nezapomeňte je držet za hlavu a sníst zbytek, nebo ukousnout hlavu jako první.

Klokan, velbloud, krokodýl, emu a další delikatesy si také našli cestu na jídelníčky některých restaurací, jelikož šéfkuchaři experimentují s libovou bílkovinou a výraznou chutí, kterou australská domácí „zvěřina“ nabízí.

GRILOVÁNÍ NEBOLI „BARBIE“ ČI „BAR-B-QUE“

O grilování toho nemusí být řečeno mnoho. Ten klasický scénář, ve kterém muži stojí kolem sudu piva nebo chladničky, zatímco ženy v kuchyni připravují saláty a něco k zakousnutí, je našťástí již dávno pryč. V dnešní době je grilování mnohem kreativnější a proces plánování a vaření je rovnocennou aktivitou! V některých věcech jsou ale staré zvyky a tradiční role železnou košilí a po příchodu se muži možná shluknou kolem grilu, aby zatnuli své grilovací

svaly a přispěli svým názorem na nejlepší grilovací taktiku – otáčet či neotáčet? Často je jmenován jeden kuchař, který se může ohánět grilovacími kleštěmi. Toho obklopuje deset odborných konzultantů, jejichž rady (řádě říznuté přátelským sarkasmem a urážkami) přicházejí rychle, často a hojně, a to v přímé úměře k množství vypitého piva a vína.

Pokud budete pozvaní na grilování, je zvykem se zeptat, zda můžete něco přinést. Tato nabídka je vlastně obvykle odmítnuta (pokud nejde o blízké přátele, kteří by všichni mohli přispět chuťovkami, saláty a dezerty). Stejně s sebou však vezměte lahev dobrého vína.

3. Překladatelská analýza výchozího textu

Tato část práce se zabývá překladatelskou analýzou výchozího textu. Analýza se řídí modelem Christiane Nordové, který popsala ve své knize *Text Analysis in Translation* (1991), a vychází dále z Romana Jakobsona (1995), Jiřího Levého (2012), Antona Popoviče (1975), Libuše Duškové (2012), Dagmar Knittlové (2010) a Marie Čechové (2008). Pro správné provedení analýzy je nejdříve nutné definovat fiktivní zadání, s kterým byl výchozí text překládán. Jelikož je výchozí text částí z knihy, v analýze vnětextových faktorů, při stylistickém zařazení díla a určení jazykové funkce je analyzována kniha jako celek. Následná analýza vnitrotextových faktorů je již zaměřena zejména na překládaný úsek. V této části jsou nastíněny překladatelské problémy, jež jsou na konkrétních případech rozvedeny v následující kapitole.

Jak uvádí Levý (2012: 42), proces překládání je sdělování, tedy komunikace. Hlavními aktéry v komunikačním procesu jsou autor (vysílatel) a adresát (příjemce), mezi kterými dochází ke komunikaci, jejímž výsledkem jsou komunikáty různých stylů (Čechová 2008: 75). Výsledný styl komunikátu podmiňují stylové faktory neboli slohotvorní činitelé, které můžeme dělit na subjektivní a objektivní (tamtéž: 76). Tito činitelé se v mnoha ohledech shodují s vnětextovými a vnitrotextovými faktory, jež se zkoumají při překladatelské analýze a které přímo ovlivňují výsledný překlad. Mezi objektivní slohotvorné činitele patří funkce textu, cíl komunikace, autorův záměr, volba lexika, místo a čas komunikace, adresát či téma. Subjektivní činitelé souvisí výhradně s postavou autora a s různými skutečnostmi (věk, historický kontext, vzdělanost apod.), které ovlivňují styl jeho vyjadřování (tamtéž: 78-89).

Jelikož je text, který je v této práci zkoumán, určen k překladu, je třeba brát v potaz, že se zde na základě Popovičova rozšíření komunikačního modelu nachází dvojí literární komunikace – prvotní a druhotná, neboli metakomunikace (Popovič 1975: 49). I text proto musíme zkoumat vzhledem k oběma komunikacím, tedy nezkoumat např. pouze adresáta výchozího textu, ale také adresáta textu cílového (překladu).

3.1 Fiktivní zadání

Výchozí text je součástí celé knihy, která patří do samostatné série, fiktivní zadání tudíž vychází z předpokladu, že by celá série mohla být vydána i v České republice. Vzhledem k tomu, že žádná série kulturních průvodců v České republice zatím nevyšla, by mohla tato řada potenciálně zaplnit prázdné místo na trhu. Průvodců po Austrálii vyšlo v češtině již několik, žádný z nich se však zcela nezaměřuje na kulturu, proto je pravděpodobné, že by se nějaké nakladatelství vydávající turistické průvodce mohlo rozhodnout celou sérii převzít. Nabízí se

tak např. nakladatelství Svojtka & Co., které vydává průvodce od Lonely Planet, či nakladatelství JOTA, jež vydává průvodce Rough Guides. Jelikož průvodce *Culture Smart!* jsou zaměřením jiné než obvyklé turistické průvodce, nekonkurovaly by tak již vydávaným průvodcům těchto nakladatelství, naopak by je mohly doplňovat.

3.2 Vnětextové faktory

3.2.1 Vysílatel, autor

Vysílatel textu v tomto případě není totožný s autorem, jelikož kniha nevznikla z popudu autora, ale ze zadání. Vysílatelem je tedy nakladatelství Kuperard, které vydává edici *Culture Smart!* Londýnské nakladatelství Kuperard vzniklo v roce 1985 a vlastní jej společnost Bravo Ltd. Nakladatelství v současné době vydává kromě *Culture Smart!* také další edici kulturních průvodců *Simple Guides*. I v minulosti se nakladatelství specializovalo na průvodce různými oblastmi. Kromě nakladatelské činnosti působí Kuperard ve Velké Británii také jako distributor pro mezinárodní nakladatelství (jako např. pro Penguin Random House či Harper & Collins) (Culture Smart 2017).

Průvodce napsali společně Barry Penney a Gina Teague. Ačkoli kniha vyšla v sérii, jsou autory pouze této knihy a nikoli celé série. Barry Penney vystudoval University of Adelaide se zaměřením na vzdělávání a velkou část své kariéry pak strávil jako učitel na základní škole. Vzdělávání poté však opustil a zaměřil se na obchod, marketing a management. Kromě Austrálie žil a pracoval také ve Spojených státech amerických a v Turecku. Po návratu do Austrálie spojil svou minulou a současnou kariéru a začal dělat školení v oblasti managementu a kurzy zaměřené na prezentování a marketing (Penney, Teague 2016: 3). V roce 2015 mu vyšla již zcela samostatná kniha *Far Away Places* u nakladatelství Balboa Press. Jedná se o autobiografii popisující jeho život v různých zemích (Balboa Press 2015).

Gina Teague se zabývá mezikulturním managementem, mezinárodním přesídlováním a globálním kariérním růstem jako konzultantka, školitelka a autorka odborných článků. Narodila se ve Velké Británii, ale žila v mnoha zemích – ve Francii, Španělsku, Brazílii a Spojených státech. Nakonec se usídlila v Austrálii, kde žije dodnes (Step Leaders 2012). Studovala psychologii na Kolumbijské univerzitě v New Yorku a absolvovala psychologické kurzy v Sydney. V roce 2003 založila vlastní organizaci World of Difference, která se zaměřuje na mezikulturní školení a konzultace. Jako konzultantka v oblasti mezikulturních vztahů pracuje také pro řadu mezinárodních organizací včetně Organizace spojených národů a od roku 2005 působí jako školitelka pro Steps Leadership Programs. Kromě kulturního průvodce

po Austrálii je v sérii *Culture Smart!* ještě autorkou průvodce po USA, jiné knihy zatím nepublikovala (LinkedIn Australia 2020).

Jak již bylo uvedeno výše, okolnosti související s autorem jsou subjektivními slohotvornými činiteli, které se významně podílejí na stylu výsledného textu. Nejvýrazněji se autorova osobnost promítá do beletristických textů, v tomto případě se však jedná o text populárně naučný, ve kterém se vlastní autorský styl uplatňuje poměrně málo (Čechová 2008: 87-89). Jelikož se navíc jedná o knihu vydanou v rámci série od různých autorů se stejnou formou, osobnostní rysy autorů ve výsledném textu nesehrávají tak významnou roli, jako by tomu bylo např. u samostatné knihy vydané z jejich vlastní iniciativy. Autoři jsou navíc dva, knihu psali dohromady a není v ní jasně uvedeno, kdo napsal kterou část, je tím pádem v podstatě nemožné zkoumat osobní styly jednotlivých autorů.

Z výše zmíněných důvodů tedy nebylo velkým problémem, že o těchto autorech bylo složité a v některých případech i nemožné dohledat některé informace (např. přesný věk). Názory a postoje autorů se navíc v překládaném úseku výrazně projevují málokdy.

The old typical party scenario, in which the guys stayed around the beer keg or esky (cold bottle carrier) while the women made the salads and prepared the nibbles in the kitchen is thankfully long gone. (Penney, Teague 2016: 96)

Text je společnou prací obou autorů, ale ačkoli to nikde není výslovně řečené, je možné předpokládat, že hlavním autorem je Barry Penney a Gina Teague s ním „pouze“ konzultovala a radila mu s některými pasážemi (zejména s kulturními tipy), jelikož i sama Gina Teague všude uvádí, že je autorkou pouze průvodce po USA.

3.2.2 Záměr vysilatele

Záměr vysilatele je poskytnout čtenáři náhled do kultury a zvyků Australanů, dát mu základní informace o Austrálii i o různých oblastech australské společnosti. Dále je vysilatelovým záměrem překlenout mezikulturní rozdíly a napomoci čtenářům v komunikaci s Australany, aniž by se dopustili nějakého faux pas. Kniha má čtenářům také poradit, o jaké věci typické pro Austrálii by neměli přijít. Hlavním smyslem knihy je docílit porozumění čtenářů a vytvořit jakýsi most mezi kulturou popsanou v knize a kulturou čtenáře, bez ohledu na to, z jaké země pochází.

3.2.3 Adresát

Při určování adresáta je třeba analyzovat zvláště adresáta výchozího textu a zvláště adresáta textu cílového. Ačkoli je výchozí text zaměřený na široké čtenářstvo a nespécializuje se na určitou národnost, přesto není možné brát adresáty jako totožné. Jak již bylo uvedeno, adresátem výchozího textu je široká veřejnost, v podstatě všechny věkové kategorie, všechny národnosti i kultury. Jednotky jsou vždy uváděny v obou variantách (např. i °F i °C), aby byl text skutečně srozumitelný všem. Tím, že je kniha původně psaná v angličtině, která je v současnosti lingua franca, může být dosah průvodce skutečně veliký. Ačkoli však adresátem může být v podstatě kdokoli, z textu je patrné, že autoři měli nejspíše na mysli zejména americké čtenářstvo. Kniha je psaná americkou angličtinou (což může být trochu překvapivé, vzhledem k tomu, že kniha vychází u britského nakladatelství) a občas také srovnává Austrálii s Amerikou.

...Australians do not cut up their food and then put the knife down and eat with a fork in the American way. (Penney, Teague 2016: 95)

Adresátem cílového textu jsou však pouze Češi, jelikož je cílovým textem překlad originálu do českého jazyka. Tím pádem se adresát velmi zúžuje a některé prvky výchozího textu (jako právě dvojí uvádění měrných jednotek) se tak stávají redundantními.

Z hlediska stylu je adresát objektivním slohotvorným činitelem. Styl ovlivňuje např. to, zda autor adresáta zná či nikoli (v tomto případě nezná) nebo zda je autor s adresátem v přímém kontaktu či nepřímém (zde se jedná o psanou komunikaci, jde tedy o kontakt nepřímý) (Čechová 2008: 84-85).

3.2.4 Médium

Jedná se o knihu, konkrétněji o kulturního průvodce, který vyšel v rámci celé série kulturních průvodců *Culture Smart!* Tyto průvodce se na rozdíl od klasických zaměřují na kulturu dané země, historii, zvyky, typické znaky apod. Všechny knihy mají podobný formát a soustředí se na obecné informace o historii, geografii, fauně a floře, a zejména pak na rysy dané kultury v různých oblastech (např. sport, práce, volný čas, kuchyně a stravování). V této sérii již vyšlo mnoho průvodců po většině turisticky oblíbených zemích v Evropě, Asii, Americe, Africe a Oceánii.

Culture Smart! není pouze sérií kulturních průvodců, je to také společnost zabývající se konzultacemi a školeními v oblasti mezikulturních vztahů. *Culture Smart! Consulting* a knižní série *Culture Smart!* se pravidelně podílejí na tvorbě cestovatelského pořadu *Fast Track* na BBC World TV (Penney, Teague 2016: 3).

Vzhledem k tomu, že je kniha součástí velké série, která má určitou formu, neměli autoři při tvorbě knihy zcela volnou ruku, jistě dostali konkrétní zadání. Celá série má také svého redaktora, kterým je Geoffrey Chesler, jenž zodpovídá za to, aby byl formát série konzistentní (Penney, Teague 2016: 2).

Kniha vyšla jako tištěná i jako e-book. Tištěná kniha má brožovaný formát, je tenká, lehká a malá, tedy uzpůsobená pro cestování. Má desky s „křídly“, která se dají použít jako záložky, což opět může být záměrem pro snadnější použití na cestách.

Z hlediska média styl ovlivňuje forma komunikátu, v tomto případě se jedná o knihu, forma je tedy psaná. U psané formy se nepřítomnost zvukových prostředků nahrazuje prostředky grafickými (což souvisí s jedním z vnitrotextových faktorů, výstavbou textu) (Čechová 2008: 80-82).

3.2.5 Místo a čas

Kniha byla vydána ve Velké Británii v roce 2016, jedná se o upravenou a doplněnou verzi předchozích vydání, z nichž první vzniklo již v roce 2003 (u téhož nakladatelství). Cílový text by potenciálně vyšel v České republice v roce 2020.

Na místě a čase ve velké míře závisí styl a volba lexika (Čechová 2008: 84). V tomto případě nemá časový faktor tak velký vliv, jelikož rozdíl mezi publikací výchozího textu a tvorbou překladu je pouze 4 roky. I při takto malém časovém rozdílu je však samozřejmě třeba při překladu dbát na to, aby některé informace ve výchozím textu nebyly pro cílový text již zastaralé nebo nepravdivé. Faktor místa je při překladu vždy zcela zásadní, jelikož s ním úzce souvisí i kulturní a historická fakta, presupozice, adresát apod.

3.2.6 Motiv

Text vznikl jako další kniha v již zaběhlé sérii, nebyl publikován k žádné zvláštní příležitosti, jako tomu může být např. u různých článků. Motivem bylo zřejmě pokrýt další oblast v řadě kulturních průvodců – průvodce po Austrálii byl prvním průvodcem oblasti Australasie (Culture Smart 2017).

3.3 Funkce textu

Funkci textu je možné určit na základě Jakobsonova rozdělení funkcí na referenční (poznávací), expresivní (emotivní), konativní, fatickou, metajazykovou a poetickou (Jakobson 1995: 82). Jak Jakobson uvádí, ačkoli je v textu často nějaká funkce dominantní, neznamená to, že se v něm nevyskytují v menší míře i další funkce (tamtéž: 78).

Převládající funkcí v tomto textu je **funkce referenční**. Text čtenářům poskytuje základní faktické informace o Austrálii (v překládaném úseku konkrétně např. informace zeměpisné, historické, politické apod.), jejichž hlavní smysl je seznámit čtenáře s Austrálií. Vzhledem k tomu, že se však jedná o kulturního průvodce, je důraz kladen zejména na kulturní realie, zvyklosti a zajímavosti, u kterých jde text více do hloubky. Uplatňuje se zde výkladový a informační slohový postup.

Velmi silně se v textu projevuje také **funkce konativní**. Lze ji nalézt v podstatě v celém textu, nejvíce se ovšem uplatňuje v kapitole šesté, nejvíce pak v podkapitole *Table Manners*. Autoři zde krom jiného dávají čtenářům instrukce, jaké jsou v Austrálii zvyklosti při stolování, dokonce je tu popsáno i jak správně držet příbor, což je potenciálně problematické z hlediska presupozic.

If you do accept an offer to try this delicacy (or another, the honey ant – a fat ant which stores a honeylike substance in its abdomen), remember to hold them by the head and eat the rest, or bite the head off first. (Penney, Teague 2016: 96)

Konativní funkce se však vyskytuje i v kapitole první, třebaže je zaměřená spíše na obecné informace. Projevuje se zejména v podkapitolách *Australia's Aborigines* a *Government and Politics*. Autoři zde radí čtenářům, jak by měli přistupovat k těmto tématům při hovoru s Australany.

Nevertheless, you would be well advised to approach the subject of the Aboriginal Peoples with great caution. Read about it, and try to understand. Ask questions, by all means, and listen. (tamtéž: 25)

V textu se vyskytuje také **funkce fatická**. Ačkoli je text značně výkladový, je napsán poměrně neformálně a ve čtenáři vyvolává pocit familiarity. Příkladem může být i použití spojení *by all means* v příkladové větě výše. Autoři čtenáře také často přímo oslovují a text je psán s mnoha pomlčkami a uvozovkami, čímž navozuje dojem mluvené řeči a navazuje tak kontakt se čtenářem.

You might be surprised by how much Australians know about world affairs. (tamtéž: 29)

3.4 Vnitrotextové faktory

3.4.1 Téma, obsah a výstavba textu

Téma textu je zejména kulturní, zaměřené na historii, mezikulturní rozdíly a společenské jevy. Překládaný úsek se zaměřuje právě na základní faktické, historické a zeměpisné informace, australské domorodé obyvatelstvo, politiku, společnost, kuchyni a víno. Skrze výstavbu textu se můžeme také zaměřit na jednotlivá témata.

Kniha se dělí na úvod a 9 kapitol, tabulku se základními fakty a glosář. Analyzovaný a překládaný úsek sestává z celé první kapitoly a z většinové části kapitoly šesté. Kapitoly jsou dále rozděleny na podkapitoly, ve kterých se vyskytují i různá pole s dodatečnými informacemi či tipy, které se vztahují k hlavnímu textu, ale nejsou jeho přímou součástí. Podkapitoly *Australia's Aborigines* v kapitole první a *Food and Drink* v kapitole šesté jsou rozsáhlejší a jsou ještě dále rozdělené. Jedná se o heterogenní text. V celé knize se nachází např. citace básní apod., v překládaném úseku tento fakt reprezentují právě informační okna či krátká citace v první kapitole:

They were, as John Pilger put it in A Secret Country, considered not as human but rather as “part of the fauna”. (Penney, Teague 2016: 21)

V textu se nevyskytují poznámky pod čarou. Jak uvádí Nordová (1991: 103), s poznámkami pod čarou je třeba nakládat velmi opatrně, jelikož by mohly změnit charakter textu. K tomuto textu se poznámky pod čarou hodí a nebylo by překvapivé, kdyby se v něm vyskytovaly. Od poznámek pod čarou se však často upouští z toho důvodu, že čtenář musí přerušit čtení textu a podívat se jinam na stránku, což působí rušivě.

Tématem celé první kapitoly jsou, stejně jako zní i název jejího nadpisu, země a lidé. Nejdříve je zde představena Austrálie pomocí těch nejzákladnějších informací, jako je rozloha, poloha apod. Následné podkapitoly se zabývají krajinou, podnebím, domorodým obyvatelstvem, samotnými Australany a politikou. Kapitola je zakončena tabulkou s nejzásadnějšími událostmi z australské historie.

Kapitola šestá se zabývá z velké části jídlem (což je celý překládaný úsek), dále také tradicemi a kulturním vyžitím Australanů (tato část z důvodu dodržení rozsahu překladu v bakalářské práci překládána nebyla). Celá kapitola začíná přímo podkapitolou *Food and Drink*, která se dále zabývá potravinami dostupnými v Austrálii, typickými australskými pochutinami a rozsáhle také vínem. Následující podkapitoly se soustředí na restaurace, stolování a oblíbený australský fenomén grilování.

První a šestá kapitola, které jsou zde analyzovány, se od sebe stylisticky trochu liší. Jak uvádí Čechová (2008: 86), styl komunikace může být ovlivněn charakterem a závažností tématu. To se uplatňuje i v překládaných úsecích. První kapitola je plná obecných informací a terminologie a zabývá se vážnějšími tématy, jako je politika, historie a domorodé obyvatelstvo. Šestá kapitola se naopak soustředí na odlehčenější témata spojená s volným časem, jídlem a pitím, je v ní větší výskyt hovorových výrazů a expresivity.

3.4.2 Presupozice

Vzhledem k povaze textu a jeho informativní funkci není ve výchozím textu příliš informací, které by po překladu do češtiny byly pro českého čtenáře nepochopitelné a potřebovaly úpravu. To ovšem neznamená, že určité presupozice se od čtenáře neočekávají vůbec. Objevují se naopak i místa, která jsou pro českého čtenáře rozvedeny zbytečně – předpokládá se, že americký či britský čtenář by jim nerozuměl, český čtenář však jistě ano. Presupozice nalezené ve výchozím textu je možné rozdělit do čtyř skupin.

3.4.2.1 Historicko-politické presupozice

Většinou jsou historické a politické reference v textu vysvětlené, v některých případech ovšem ne. U některých takových případů nelze předpokládat, že českému čtenáři budou tyto informace známé. Příkladem je např. následující věta, ve které autoři předpokládají, že čtenáři vědí, kdo byl Allende (nebo dokonce vůbec to, že Allende je osoba a ne místo, kauza apod.).

From 1950 to 1960 economic and humanitarian events also opened the gates to Germany, Turkey, Yugoslavia, Chile (after Allende), and Indochina (after the Vietnam war). (Penney, Teague 2016: 26)

Dalším příkladem je předpoklad, že čtenáři znají zkratku ANZAC, která není nikde v textu rozvedená.

Biscuits made from rolled oats and honey. As sent to the Anzac troops at Gallipoli during World War I. (tamtéž: 88)

3.4.2.2 Kulturní presupozice

Mezi kulturní presupozice ve výchozím textu, které ovšem nefungují na českého čtenáře, patří např. formát tzv. talk-back rádia:

“Talk-back” radio is bigger in Australia, perhaps, than anywhere else in the world, and many people listen avidly; particularly people in regional areas, workers who can have the radio on in factories, garages, offices, and stay-at-home parents. (Penney, Teague 2016: 29)

V textu se však vyskytují i takové presupozice, které se dají uplatnit i v českém kontextu. V následujícím příkladě se od čtenáře očekává znalost kontextu, tedy že „to turn or not to turn?“ je parafrází na slavnou větu z Shakespearovy tragédie Hamlet. Znalost Shakespeara a pochopení této narážky lze očekávat i od českého čtenáře.

However, in some domains, old habits and traditional roles die hard – and on arrival the men may huddle around the grill to flex their barbecue muscle and weigh in on the best cooking technique – to turn or not to turn? (Penney, Teague 2016: 97)

3.4.2.3 Společenské presupozice

Co se týče slušného chování a etikety, od adresáta výchozího textu se očekává mnohem menší znalost společenských pravidel než od adresáta textu cílového. Některé rady a tipy uvedené v originále jsou pro českého čtenáře redundantní, jelikož je bere za samozřejmost. Zásadním příkladem je celá část o správném způsobu používání příboru v podkapitole *Table Manners* ve výchozím textu (v překladu podkapitola *Místní speciality* – vysvětleno v kapitole o překladatelských problémech).

Vhodná presupozice pro zahraničního i českého čtenáře je naopak u informačního pole o spropitném. Zvyky spojené s výši spropitného jsou téměř v každé zemi jiné a pro návštěvníka jakékoli národnosti je tato informace zásadní a často neznámá.

3.4.2.4 Potenciálně chybné presupozice

Ve výchozím textu se objevilo několik případů, kdy byly nároky na znalosti původního adresáta potenciálně trochu nadsazené a kdy je možné se domnívat, že by bližší vysvětlení bylo vhodné i pro něj. I kdybychom brali jako adresáta výchozího textu pouze národnosti s angličtinou coby mateřským jazykem (jako např. Američany, Brity či Kanadány), některé vyloženě australské realie by s největší pravděpodobností nemohly být srozumitelné ani pro ně. Nejvýznamnějším příkladem je následující věta:

Instead they expected the Europeans to continue their “Walkabout” and move on, or adopt the superior Aboriginal ways. (Penney, Teague 2016: 20)

Termín „Walkabout“ není nijak blíže vysvětlen ani v textu, ani formou poznámky pod čarou či informačního pole. Velké písmeno však naznačuje, že se skutečně nejedná o náhodnou volbu slov, nýbrž o zažitý termín s určitým významem. Cambridge Dictionary (2020) vykládá tento termín jako dlouhou pěší cestu, kterou vykonávají australští domorodci z kulturních důvodů. Je to termín z australské angličtiny a tím pádem je velmi pravděpodobné,

že je průměrnému zahraničnímu čtenáři neznámý, a když se autoři rozhodli jej použít, bylo by na místě ho také rozvést.

3.4.3 Nonverbální prvky

Text knihy je doplněn fotografiemi a ilustracemi, na začátku knihy je také mapa Austrálie s vyznačenými teritorii, státy a velkými městy. Dále se v textu vyskytují tabulky s různými informacemi (např. obecné informace o Austrálii, významné historické události, důležité kontakty). Dalším nonverbálním prvkem, jenž je typický pro průvodce, jsou různá oddělená pole s tipy, které se nějak vztahují k hlavnímu textu, ale nejsou jeho přímou součástí.

3.4.4 Lexikum

Volba lexika je ve velké míře podmíněna vněttextovými i ostatními vnitrotextovými faktory (Nordová 1991: 112) spolu se stylistickým zařazením textu. Analyzovaný text je možné zařadit do odborného funkčního stylu, konkrétněji do **stylu populárně naučného**. Ten se vyznačuje beletrizovaným zpracováním, které se blíží publicistice. Pro tento styl je charakteristické částečné omezení terminologie (oproti základnímu odbornému stylu), doplňování vedlejších informací, hovorovější vyjadřování, větší kontakt se čtenářem a deanonymizace autora (Krčmová 2017). Tuto charakteristiku lze přesně aplikovat i na analyzovaný text. Autoři v textu uplatňují zejména **informační, popisný a výkladový slohový postup**.

Pro text je typický **neformální jazyk**. Vyskytují se v něm **frázová slovesa** (*fill out, palm off, pass on*), **hovorové výrazy** (*motley crew, to sack someone, top notch*), **expresivní jazyk** a s ním často spojené **zvolací věty** (*And the fish!*).

V textu se objevuje řada **termínů** z mnoha různých odvětví: domorodé obyvatelstvo, geografie, právo, politika, názvy institucí, fauna, flora, ovoce a zelenina, mořští živočichové, tradiční pokrmy, vinařství. Coby termíny figurují i některé hovorové výrazy z australské angličtiny uváděné v originále v uvozovkách (*barbie, bush tucker, red center*).

Dále lze ve výchozím textu nalézt různé **idiomy**, které představují zajímavé překladatelské problémy (např. *old habits die hard*), a také **obrazná pojmenování** a vyjádření:

But the tide rolled on, as it had done in the United States, in Canada, and wherever Europeans displaced indigenous people. (Penney, Teague 2016: 20)

Vyskytuje se zde také **ironie** (příklad níže) či již výše zmíněná **parafráze** (*to turn or not to turn?*).

Frequently, there will be one designated cook who's allowed to brandish the barbecue tongs – surrounded by ten expert consultants whose advice – liberally laced with good-natured sarcasm and insults – will come thick and fast and not infrequently in direct proportion to the amount of beer and wine consumed. (Penney, Teague 2016: 97)

3.4.5 Syntax

Výchozí text obsahuje **dlouhé** a nahuštěné **věty a souvětí**, které je při překladu občas nutné pro srozumitelnost a přehlednost rozdělit a přeformulovat. Ačkoli tak není psán celý text, na některých místech se vyskytují celé pasáže, jež by při zachování původní stavby vět a souvětí působily zmateně a nepřehledně. V beletrii je rozdělování souvětí často nežádoucí a formální vyjadřování syntaktických vztahů je známým překladatelským nešvarem (Levý 2012: 135), u tohoto typu textu je však na místě. Průvodce nemá na rozdíl od beletrie důraz na estetické funkci a jeho hlavním smyslem je úspěšně adresátovi předat informace. Rozdělení dlouhých souvětí a přeformulování jejich myšlenky tak, aby byla srozumitelná českému čtenáři, je tedy nezbytné (viz příklady v následující kapitole).

Vyjádření většího množství informací v anglické větě než v české je možné zejména díky polovětným vazbám. V angličtině je mnohem častější výskyt jmenných tvarů, zatímco v češtině je obvyklejší výskyt vedlejších vět (Dušková 2012: 542). Ve výchozím textu často kondenzaci anglické větné stavby napomáhají zejména **participia**:

A constitution was drawn up and approved by the British Parliament in 1901, reflecting the country's British origin and based on the Westminster system of government. (Penney, Teague 2016: 27).

Ačkoli se v textu nacházejí věty, které jsou pro češtinu příliš dlouhé, vyskytují se zde rovněž případy, kde je naopak za sebou několik příliš **krátkých vět**, které by v češtině působily nepřirozeně.

S problematikou spojování a rozdělování vět a souvětí přímo souvisí **interpunkce**. V angličtině se mnohem hojněji než v češtině vyskytují pomlčky a středníky. Při překladu je tedy nutné se řídit tradicí v češtině (více s konkrétními příklady v následující kapitole).

V textu se dále několikrát objevují kratší či delší **výčty**, jejichž komponenty nepředstavují překladatelské problémy na rovině syntaktické, nýbrž zejména na rovině lexikální:

...you can sample barramundi, mud crabs, and coral trout from the north; prawns and world-famous oysters from New South Wales, ... (Penney, Teague 2016: 87)

Výchozí text obsahuje také velké množství **modálních sloves**. V angličtině jsou modální slovesa uzavřenou skupinou a je jich pouze devět: *can, may, must, shall, will, ought, need, dare* a *used to*. Modální slovesa mají význam, ale nemohou tvořit predikaci sama o sobě bez lexikálního slovesa. Modální slovesa tedy upravují význam lexikálního slovesa v predikaci z hlediska dispozice konatele děje k jeho realizaci či stupně faktivnosti děje (Dušková 2012: 181-182). Ve výchozím textu se modální slovesa uplatňují zejména jako forma vyjádření **jistotní** modality.

We don't know how many there were, but there may have been hundreds. (Penney, Teague 2016: 22)

V menší míře modální slovesa v originále vyjadřují i modalitu **dispoziční**.

The interior of Australia often reaches 100°F (38°C) and can go as high as 115°F (46°C). (tamtéž: 18)

Autoři textu často rovněž užívají trpného slovesného rodu neboli **pasiva**. V češtině anglickému pasivu formálně odpovídá pasivum složené, které ovšem není v češtině tak časté jako jeho anglický protějšek. Čeština ještě navíc disponuje pasivem zvratným (Dušková 2012: 249). Nejhojněji se pasivní tvary ve výchozím textu vyskytují v tabulce s historickými informacemi. Jedná se o heslovitý výčet historických událostí, proto zde dochází k elipse, tedy k vynechání pomocného slovesa *be*, a k ponechání pouze pasivní části predikátu.

1956 Olympic Games held in Melbourne. (Penney, Teague 2016: 30)

Vzhledem k povaze textu a k jeho záměru dávat adresátovi rady se v originálu často vyskytuje **imperativ**, konkrétněji jeho jednoduchá forma, tedy tvar, který se rovná slovesnému základu a vyskytuje se v 2. osobě (Dušková 2012: 245).

Read about it, and try to understand. (Penney, Teague 2016: 25)

V originále byla vysoká frekvence výskytu **sponových vět** s předběžným podmětem předjímajícím vlastní podmět postavený za slovesem pomocí *there* či **anticipačního it**. Anticipační *it* většinou předjímá infinitiv nebo vedlejší větu, *there* předjímá podmět substantivní či zájmenný (Dušková 2012: 352-353).

...but there were also great differences between the groups. (Penney, Teague 2016: 19)

V následujícím příkladě se kromě anticipačního *it* (první případ) vyskytuje také **vytýkací konstrukce s it** (druhý případ), která se rovněž ve výchozím textu vyskytovala poměrně často.

...it is interesting to note that it is not the voting that is compulsory... (Penney, Teague 2016: 29)

Autoři užívají poměrně hojně také **členy v apozičním vztahu**, což jsou nevětné sponové predikace, v nichž je potlačeno sponové sloveso. Členové apozičního vztahu mají společného mimojazykového referenta či je referent jednoho členu ve členu druhém obsažen. Existují dva základní typy apozice: **restriktivní** (neboli přístavek těsný) a **nerestriktivní** (přístavek volný). Členy v apozičním stavu restriktivním tvoří jednu intonační i informační jednotku (Dušková 2012: 498-499). Angličtina má na rozdíl od češtiny jeden zvláštní typ těsného přístavku, který nemá v češtině obdobu – apozici s předložkovým spojením *of* (tamtéž: 500-501).

...and high humidity in the city of Darwin and the northern cities and towns of Queensland. (Penney, Teague 2016: 18)

V písemném projevu je apozice nerestriktivní oddělena interpunkčním znaménkem. Přístavek volný má dva základní typy: u prvního typu platí mezi oběma členy apozičního vztahu **ekvivalence**, u druhého typu je první člen **zařazen** druhým členem **do nějaké třídy** (Dušková 2012: 503-504). V textu se vyskytují oba typy. V následujícím příkladě se také oba projevují.

...with about half of the state's wine production coming from the Riverland, a region irrigated by two of Australia's largest rivers, the Murray and the Darling, ... (Penney, Teague 2016: 92)

„*A region irrigated by two of Australia's largest rivers*” je v apozičním vztahu nerestriktivním druhého typu s „*the Riverland*“ a „*the Murray and the Darling*“ je v apozičním stavu nerestriktivním prvního typu s „*largest rivers*“.

3.4.6 Suprasegmentální prvky

V textu se hojně vyskytují **uvozovky**, a to v různých funkcích. Nejčastěji v originále vyznačují hovorové výrazy:

Not much needs to be said about a “barbie”. (Penney, Teague 2016: 96)

Dále uvozovky ve výchozím textu ohraničují různé termíny:

Even today, the Aboriginal population refers to itself as made up of many “peoples,” or “nations,” and it is common to talk about the Aboriginal Peoples of Australia when referring to them historically. (tamtéž: 19)

V analyzované části výchozího textu se uvozovky objevují pouze jednou jako ohraničení citace:

They were, as John Pilger put it in A Secret Country, considered not as human but rather as “part of the fauna.” (Penney, Teague 2016: 21)

Zřídka uvozovky v analyzovaném textu ohraničují také frázi či idiom:

Chardonnay from anywhere – said to be “a promiscuous grape – grows anywhere.” (tamtéž: 93)

Ve výchozím textu se nevyskytuje žádná přímá řeč, tudíž ve funkci jejího vyznačení se zde uvozovky vůbec nevyužívají. Při překladu je třeba dbát na to, že tradice psaní dvojitých i jednoduchých uvozovek v anglickém a českém jazyce se značně liší.

Hlavním rozdílem je podoba uvozovek. V češtině se užívají uvozovky typu 99 66, na začátku ohraničeného výrazu jsou dole a na konci výrazu nahoře (Internetová jazyková příručka 2020). V angličtině se však používají uvozovky typu 66 99 nebo neutrální uvozovky (" "), které se po obou stranách výrazu značí nahoře (Collins Dictionary 2020). Tradice psaní uvozovek se u těchto dvou jazyků liší i co se týče chování dalších interpunkčních znamének v okolí uvozovek. Zatímco v češtině uvozovky vždy těsně přiléhají k výrazům, které ohraničují, v angličtině (zejména v té americké) se mohou čárky a další interpunkční znaménka psát dovnitř uvozovek (Marsh 2011), jako je tomu např. v příkladech výše. Při překladu je tedy třeba dbát na správný způsob zápisu.

V textu se také velmi často vyskytují **pomlčky**, které jej člení na „intonační“ celky, díky čemuž pak připomíná mluvenou řeč. V češtině i angličtině se pomlčky užívají ke stejnému účelu – oddělují část projevu, ohraničují např. vsuvky (Internetová jazyková příručka 2020). V angličtině jsou však pomlčky mnohem častější než v češtině, která místo nich více užívá např. závorek. **Závorky** se ve výchozím textu také vyskytují, zejména pro ohraničení kratších celků, než u kterých jsou použity pomlčky.

S větší frekvencí se v originále vyskytuje také **středník**. I ten se v anglickém jazyce používá často, zatímco v českém řidčeji, většinou zejména u výčtů (Internetová jazyková příručka 2020). V anglickém jazyce jde o časté interpunkční znaménko pro oddělení dvou na sobě nezávislých vět (Eastwood 2002: 70). Jelikož je středník ve výchozím textu frekventovaný, ale v překladu by ve stejné míře nepůsobil přirozeně, je třeba jej nahradit.

The Aborigines were generally hunters and gatherers, although some groups were engaged in agricultural practices; the Europeans were farmers, who regarded the land as theirs for the taking because it was not being cultivated. (Penney, Teague 2016: 20)

V menší míře se v textu vyskytuje také **dvojtečka**. Autoři občas užívali **kurzívu** pro zvýraznění cizích termínů či pro důraz, **tučné písmo** se vyskytuje jen v informačních tabulkách a polích pro zvýraznění nadpisů či letopočtů. Jednou jsou v analyzovaném úseku použita **velká písmena** pro důraz. Ve zvolacích či expresivně zbarvených větách se vyskytují **vykřičníky**.

Imagine the savings! (tamtéž: 91)

4. Překladatelské problémy a jejich řešení

Při analýze výchozího textu byly nastíněny různé jevy vyskytující se v textu a překladatelské problémy s nimi spojené. V této části bakalářské práce jsou jednotlivé problémy znázorněny na konkrétních příkladech z originálu spolu se zvoleným řešením v překladu. Pro přehlednost je vždy uveden příklad v originále a následně překlad. Zkratky v závorkách za příklady zastupují originál (O) a překlad (P).

4.1 Rovina syntaktická

4.1.1 Dlouhé věty a souvětí

Průměrná délka vět a souvětí je významná pro funkční styl, v němž je text napsán. Klasický odborný text dává přednost větám jednoduchým a složeným, v publicistickém stylu jsou souvětí častější (Čechová 2008: 120). Jak již bylo uvedeno v analýze výchozího textu, populárně naučný styl, který do odborného stylu spadá, se blíží publicistice a i ve výstavbě textu je tedy někde mezi zmíněnými variantami. Ačkoli vyvstala potřeba některé věty a souvětí rozdělit, tento fakt byl kompenzován na jiných místech spojováním kratších větných úseků. Zásahy do větné stavby by tedy neměly ublížit požadovanému stylu, pouze jej promítnout do přirozenosti cílového jazyka a cílové kultury.

Důvody pro rozdělování vět a souvětí byly při překladu různé. V následujícím příkladě nepůsobí velmi přirozeně ani věta originálu a rozdělení souvětí by bylo na místě i tam, zejména kvůli dvěma po sobě jdoucím úsekům začínajícím spojkou *but* a kvůli špatné volbě slov, která zapříčinila, že si text trochu protiřečí (*voting is compulsory* x *it is not the voting that is compulsory*). V překladu tedy pro přehlednost došlo k **rozdělení souvětí** a k **explikaci** u prvního použití gerundia *voting*.

Politics is the subject of much discussion in Australia, at least in part because voting is compulsory, but it is interesting to note that it is not the voting that is compulsory, but visiting the polling booth to have your name crossed off. (O: 28-29)

Politika je v Austrálii tématem mnoha diskusí, a to alespoň z části proto, že účast u voleb je povinná. Je ovšem zajímavé, že povinné vlastně není volení samotné, ale přítomnost voliče ve volební místnosti a odškrtnutí jeho jména. (P: 15)

Jak již bylo uvedeno v analýze, souvětí ve výchozím textu mohla být velmi dlouhá často díky **participiím**. Participium s *-ing* formou má stejný formální systém jako český přechodník, angličtina ho ovšem používá mnohem častěji (Dušková 2012: 583). Český přechodník působí

archaicky, což se do populárně naučného textu nehodí, je tedy třeba hledat jiné způsoby, jak jej v textu převést do češtiny. V následujícím příkladě se nachází participium přítomné, vyjadřuje současnost s dějem určitého slovesa (Dušková 2012: 270). Dlouhé souvětí bylo rozděleno na dva samostatné celky. Z participia se tedy v překladu stal predikát nové věty hlavní.

1996 A Liberal-National Coalition Government led by John Howard won the general election and was re-elected in 1998, 2001 and 2004, enacting several reforms, including changes in the taxation and industrial relations systems. (O: 31)

1996 koaliční vláda liberální a národní strany vedená Johnem Howardem vítězí ve všeobecných volbách a je znovuzvolena i v roce 1998, 2001 a 2004; zavádí několik reforem včetně změn v daních a v systému pracovních vztahů; (P: 17)

V následující větě se uplatňuje **atributivní minulé participium**, které odpovídá vztahné větě (Dušková 2012: 582). Ačkoli by bylo možné věty nerozdělit a spojení „*Anglo influenced*“ převést jako větu vztahnou, pro přehlednost a přirozenost bylo nakonec přistoupeno k rozdělení úseku a vytvoření nové věty hlavní.

Thanks to the Greek god Dionysus, and the Roman Bacchus, for the changes the Greeks and Italians made to Anglo influenced Australian cuisine (at that time really an oxymoron) from the 1950s. (O: 86)

Řeckému bohu Dionýsovi a římskému Bakchovi patří velký dík za to, jak Řekové a Italové od 50. let 20. století změnili australskou kuchyni. Ta byla v té době silně ovlivněná Británií a spojení „australská kuchyně“ bylo vyloženo protimluvem. (P: 18)

4.1.2 Krátké věty

K největšímu výskytu sledu krátkých vět docházelo v podkapitole *Climate*. Důvodem je pravděpodobně fakt, že v originále autoři uvádějí teploty ve stupních Fahrenheita i stupních Celsia, čímž text nabývá a stává se i nepřehlednějším. V českém překladu není nutné uvádět jednotky, které se v České republice nepoužívají, proto nutnost psát u každého údaje v závorce i jeho alternativu odpadla. Informace o konkrétních teplotách navíc byly v překladu od obecných informací odděleny dvojtečkou, dává tedy smysl je nechat všechny pohromadě.

Most of Australia is warm and dry, the southern part being the most comfortable, with temperatures in Melbourne averaging 48°F (9°C) in its July winter to 77°F (25°C) in January. Adelaide is similar, Perth a warmer. Temperatures in Darwin average 77°F (25°C) in July and 86°F (30°C) in January. (O: 17)

Většina Austrálie je teplá a suchá, nejpříjemnější oblastí je jih: průměrné teploty v Melbourne jsou 9 °C v červencové zimě a 25 °C v lednu, v Adelaide je to podobné, v Perthu je tepleji, v Darwinu se teploty pohybují mezi 25 °C v červenci a 30 °C v lednu. (P: 10)

4.1.3 Interpunkce

Problematické jevy související s interpunkcí byly již nastíněny při analýze textu. Ze syntaktického hlediska šlo v překladu nejčastěji o vypořádání se s pomlčkami a v menší míře i se středníky či dvojtečkami ve výchozím textu. V některých případech byla tato znaménka v překladu ponechána tak, jak se vyskytovala v originále:

The most famous, perhaps, was the Myall Creek Massacre in 1838, when Aborigines—men, women, and children—were rounded up after some perceived wrongdoing (perhaps, as was often the case, they had taken a sheep to feed themselves), herded into a creek bed, and shot. (O: 22)

Nejznámější je nejspíš masakr u Myall Creek z roku 1838, kdy byli domorodci – muži, ženy i děti – zadrženi na základě nějakého domnělého provinění (možná, jak tomu často bylo, ukradli ovci, aby se nasýtily), byli nahnáni do koryta říčky a zastřeleni. (P: 12)

Pomlčky byly v překladu často změněny na jiná znaménka či úplně vynechány, jelikož jejich frekvence ve výchozím textu neodpovídala frekvenci přirozené pro český jazyk. Častá byla např. náhrada závorkami, např. u **vsuvek**.

As a visitor – particularly to Australia's “red center” – you may well be encouraged by a tour guide to try some kind of “bush tucker.” (O: 95)

Jako návštěvníka (zejména v australském „rudém středu“) vás bude průvodce možná nabádat, abyste zkusili nějaký druh „jídla buše“ (bush tucker). (P: 23)

V místě rozdělení souvětí pomlčkou byly věty v překladu také často rozděleny úplně (tedy tečkou), což souvisí s výše rozebraným rozdělováním dlouhých vět a souvětí:

Frequently, there will be one designated cook who's allowed to brandish the barbecue tongs – surrounded by ten expert consultants whose advice – liberally laced with good-natured sarcasm and insults – will come thick and fast and not infrequently in direct proportion to the amount of beer and wine consumed. (O: 97)

Často je jmenován jeden kuchař, který se může ohánět grilovacími kleštěmi. Toho obklopuje deset odborných konzultantů, jejichž rady (řádně říznuté přátelským sarkasmem a

urážkami) přicházejí rychle, často a hojně, a to v přímé úměře k množství vypitého piva a vína.
(P: 24)

V některých případech došlo také k formálnímu vyjádření syntaktických vztahů:

The ubiquitous Australian gum tree, or eucalyptus, which is dependent on bushfires for its survival and propagation, has been exported for use over much of the world, generally because of its thirst: its deep tap roots help to drain swamps and marshland. (O: 19)

Všudypřítomný australský eukalyptus, který je kvůli svému přežití a množení závislý na požárech buše, se vyváží do velké části světa, a to zejména pro svou žíznivost, protože jeho hluboké kořeny pomáhají vysoušet bažiny a mokřiny. (P: 11)

Zvláštním překladatelským problémem v této oblasti byly **výčty**, kterých se ve výchozím textu nachází hned několik. Ve výchozím textu bylo ke všem výčtům přistoupeno v podstatě stejně – začínají velkým písmenem a jsou ukončeny tečkou. Při překladu však takový postup nedával smysl, jelikož výčty byly často heslovité a nebyly to celé věty. Nejlepší strategií se tak u některých výčtů ukázalo použití středníku, které je podle Internetové jazykové příručky (2020) možné u větných i nevětných celků.

2004 Australia and the USA sign a Free Trade Agreement.

2006 Australian Forces are deployed to East Timer. (O: 31)

2004 Austrálie a USA podepisují dohodu o volném obchodu;

2006 vyslání australských jednotek do Východního Timoru; (P: 17)

U seznamu oblíbených australských jídel a pochutin byla situace trochu jiná, protože ve výčtu bylo vždy uvedeno dané jídlo jako nadpis a pod ním vysvětlení, o co přesně se jedná. V originále bylo opět použito velké písmeno na začátku a tečka na konci, jelikož se však ve většině případů nejedná o skutečné věty, bylo v češtině přistoupeno k malému písmenu na začátku a k žádnému interpunkčnímu znaménku na konci, poněvadž položky výčtu jsou od sebe odděleny právě samotnými nadpisy.

Lamington

A sponge cake square, covered with a thin layer of chocolate and desiccated coconut.

Pavlova

A meringue base piled high with fruit and cream, named after the lightness of the famous ballerina. (O: 88)

Lamington

piškotová kostka pokrytá tenkou vrstvou čokolády a sušeným kokosem

Pavlova

sněhová pusinka s vrstvami ovoce a krému pojmenovaná po lehkosti slavné baleríny

(P: 19)

4.1.4 Modální slovesa

Jak již bylo uvedeno v analýze, nejčastěji se ve výchozím textu modální slovesa vyskytují jako vyjádření jistotní modality. Nejčastější byl výskyt tvarů sloves *can* a *may*, jejichž významy se u vyjádření obou typů modalit částečně shodují (v rámci modality dispoziční vyjadřují obě slovesa dovolení, v rámci jistotní možnost) (Dušková 2012: 186-190). V případě výskytu modálních sloves bylo při překladu nejčastěji přistoupeno k modálním adverbiím (např. možná, nejspíš, zřejmě).

You might be offered witchetty grubs, either cooked or raw and live. (O: 95)

Možná vám nabídnou červi (witchetty grubs), buď uvařené nebo syrové a živé. (P: 23)

4.1.5 Pasivum

Pasivní tvary se v originále vyskytují hojně. Skládají se z určitého tvaru pomocného slovesa *be* a minulého přičestí lexikálního slovesa (Dušková 2012: 249). Do češtiny byly tyto výrazy převáděny zejména třemi hlavními způsoby. Nejčastější byla změna pasiva na **aktivum**, tedy změna původce děje (agens).

These original inhabitants are thought to have come south from Asia some fifty to seventy thousand years ago, when Australia was linked to Indonesia by a land bridge. (O: 12)

První obyvatelé sem pravděpodobně přišli z Asie asi před padesáti až sedmdesáti tisíci lety, kdy Austrálii s Indonésií pojil pevninský most. (P: 8)

V některých případech docházelo k náhradě anglického pasiva českým **pasivem zvratným**:

Today, one quarter of Australia's population was born overseas. (O: 15)

Čtvrtina dnešních obyvatel Austrálie se narodila v zahraničí. (P: 8)

Zejména v *Historickém okénku* docházelo k náhradě anglického pasiva jeho přímým českým ekvivalentem, tedy **pasivem složeným**:

1942 Darwin bombed by the Japanese on February 19, 1943. (O: 30)

1942 město Darwin je 19. února 1942 bombardováno Japonci; (P: 16)

4.1.6 *There* a anticipační *it*

V analýze již bylo uvedeno, že se ve výchozím textu často objevují *there* a *it* v postavení podmětu. Na rozdíl od věty české je pro anglickou větu podmět nezbytným větným členem, jednočlenné věty slovesné (tedy věty bez podmětu) v ní neexistují a podmět nevyjádřený se vyskytuje pouze ve větách rozkazovacích (Dušková 2012: 390). Podmět je zcela zásadní pro stavbu anglické věty a jeho postavení je jasně dané. Jelikož postavení a vyjádření podmětu nemá v českém jazyce tak omezené možnosti, při překladu se „pomocná“ slova pro vyjádření předmětu jako právě *it* v různých funkcích a *there* ztrácí a vyjádření podmětu je přímé. V následujícím příkladě je *it* na pozici podmětu a anticipuje vlastní podmět, tedy *to ask*. V češtině je podmět vyjádřen infinitivem.

If invited to a barbecue, it is customary to ask if you can bring something. (O: 98)

Pokud budete pozvaní na grilování, je zvykem se zeptat, zda můžete něco přinést. (P: 24)

V některých případech nedošlo v překladu pouze k odstranění přebytečného „zástupného“ podmětu, ale k přeformulování věty. V následujícím příkladě byla vazba s *there* a vlastní podmět *murders* nahrazeny zvratným pasivem.

There were also murders. (O: 22)

Také se vraždilo. (P: 12)

4.1.7 Apozice

Jelikož použití přístavku v angličtině a češtině se do velké míry překrývá, byly apoziční vztahy v překladu často zachovány tak, jak byly ve výchozím textu. V následujícím příkladě byl zachován **přístavek volný**.

A few miles off the northern shore is the Great Barrier Reef, the largest coral reef in the world, which runs 1,200 miles (1,900 km) along the coast. (O: 16)

Pár kilometrů od severního pobřeží leží Velký bariérový útes, největší korálový útes na světě, který se táhne 1 900 kilometrů podél pobřeží. (P: 9)

Docházelo ovšem také ke **změnám** přívlastku volného z originálu **na přívlastek těsný** v překladu:

The largest city, Sydney, has a subtropical climate, warm to hot and wet in summer, up to 95°F (35°C) and mild, dry winters, up to 77°F (25°C). (O: 18)

Největší město Sydney má subtropické podnebí, teplá až horká a vlhká léta s teplotami až 35 °C a mírné suché zimy s teplotami až 25 °C. (P: 10)

4.1.8 Další problematické jevy na syntaktické rovině

Ačkoli se v textu nevyskytuje často, za problematické lze označit i **kompozitum** ve funkci premodifikátoru. V následujícím příkladě bylo nahrazeno atributem nekongruentním. Ve stejném úseku se vyskytuje ještě jedno kompozitum ve funkci premodifikátoru, u něj však došlo k substituci domácí analogií. „*Talk-back radio*“ tak bylo přeloženo jako „*kontaktní pořady v rádiu*“.

“Talk-back” radio is bigger in Australia, perhaps, than anywhere else in the world, and many people listen avidly; particularly people in regional areas, workers who can have the radio on in factories, garages, offices, and stay-at-home parents. (O: 29)

V Austrálii jsou nejspíše víc než kdekoli na světě populární kontaktní pořady v rádiu a mnoho lidí je dychtivě poslouchá; zejména obyvatelé regionálních oblastí, dělníci, kteří mají rádio zapnuté v továrně či garáži, úředníci v kanceláři a ženy a muži v domácnosti. (P: 15)

Velmi obsáhlá je naopak problematika **aktuálního větného členění**, tématu a rématu. V českém jazyce je aktuální větné členění hlavním slovosledným principem, v jazyce anglickém se však slovosled coby prostředek aktuálního členění vyskytuje méně. Angličtina má pevný slovosled, proto musí téma a réma vyjadřovat pomocí jiných prostředků (Dušková 2012: 527-528). V překladu bylo tedy nutné mít toto na paměti a nepřebírat konstrukce pro zdůraznění rématu z anglického jazyka.

Before 1788 Australia had been of interest to the Netherlands, Spain, and France, but after the voyages of Captain James Cook it was the British who were the colonizers. (O: 13)

Předtím o Austráliijevily zájem Nizozemsko, Španělsko a Francie, ale po výpravách kapitána Jamese Cooka ji nakonec kolonizovali právě Britové. (P: 8)

4.2 Rovina lexikální

4.2.1 Překlad termínů

Jak již bylo zmíněno v analýze, v textu se vyskytuje mnoho termínů z různých odvětví, ke kterým bylo třeba najít korespondující české protějšky. Jak říká Levý (2012: 106), terminologie je jedna z mála oblastí, u které můžeme nacházet jednoznačné ekvivalenty. U překládané terminologie v této práci se tak v největší míře vyskytují ekvivalenty **úplné** (zeměpisné názvy, národnosti), v menší míře pak také ekvivalenty **částečné** (některé názvy zvířat). Teorie ekvivalentů podle Duškové je blíže rozvedena v kapitole Typologie překladatelských posunů.

4.2.1.1 Domorodé obyvatelstvo

V podkapitole o domorodém obyvatelstvu Austrálie bylo v první řadě třeba rozhodnout, jak budou *Aborigines* překládáni. U tohoto výrazu neexistuje v češtině jediný správný a ustálený výraz, v pojmenování australských domorodců se neshodují ani média, průvodci či jiné publikace. V češtině se vyskytují výrazy *Australci*, *Aboriginci*, *Aboridžinci* apod., žádný výraz však není územ. S volbou vhodných výrazů použitých v této bakalářské práci pomohl prof. PhDr. Josef Opatrný, CSc. *Aborigines* jsou tedy překládáni jako (australští) domorodci či domorodí obyvatelé.

Největší terminologickou výzvou v této oblasti však byla část o mytologii australských domorodců. Ani u ní neexistuje žádný ustálený překlad. Jedná se konkrétně o výrazy *Dreamtime* a *totemic ancestors*. V tomto případě bylo rozhodnuto se řídit podle knih Stanislava Novotného, který publikoval dvě sbírky příběhů z australské mytologie (*Mýty a pohádky původních obyvatel Austrálie* a *Děti duhového hada*), kde výrazy překládá jako *doba snů* a *totemoví předci* (2000: 140).

4.2.1.2 Geografie, fauna a flora

Terminologie z oblasti geografie se týká především názvů zemí, moří a oceánů, hor a pohoří a různých zeměpisných pojmů (např. *land bridge*, *depression*, *plain*). Většina těchto termínů má známé české protějšky a nebylo třeba je složitě dohledávat, jelikož se jedná o součást všeobecného vzdělání. Docházelo pak alespoň ke kontrole podle knihy *Austrálie a Oceánie* (1987) od geografa Josefa Brinkeho a podle elektronické učebnice *Austrálie* (Culek 2013). Objevily se však i problematičtější případy.

Surrounded by the Indian Ocean and the South Pacific, it is also an island—of 2,966,136 square miles (7,682,300 sq. km). (O: 16)

Jde o ostrovní kontinent o rozloze 7 682 300 km², který obklopuje Indický oceán a jižní Tichomoří. (P: 9)

U tohoto úseku došlo k problému s použitím vhodného výrazu pro *South Pacific*. V první řadě bylo samozřejmě nutné analyzovat, co přesně tím autoři mysleli. Po prostudování různých map a analýze textu se ukázalo být nejvhodnějším ekvivalentem *jižní Tichomoří*. Pokud by výrazem byl myšlen samotný oceán, nebyl by důvod nemít celé spojení v podobě „*the Indian and the South Pacific Ocean*“. Otázkou také bylo, zda použít Tichomoří či Pacifik, jelikož se užívá obojí. V češtině je ovšem častější a přirozenější první varianta, která proto byla v překladu upřednostněna. Volba malého písmena u atributu *jižní* je podložena faktem, že se nejedná o oficiální název dané oblasti, nýbrž o její (jižní) část.

The Eastern Highlands is a ridge of hills and mountains that separate the lowlands from the interior. (O: 16)

Velké předělové pohoří je hřeben vrchů a hor, které oddělují nížiny od vnitrozemí. (P: 10)

U druhého příkladu nastal problém s názvem pohoří *Eastern Highlands*. Tento název je totiž méně častým jménem pro *Great Dividing Range*, což bylo v první fázi překladu matoucí. Na základě hesla o tomto pohoří v encyklopedii Britannica (2019) se však název objasnil a k anglickému jménu byl přiřazen jeho český protějšek.

Zástupce fauny bylo možné dohledat většinou bez problému i v základním slovníku, jediný problém nastal u *kangaroos and wallabies*, jelikož v češtině se pro obě zvířata používá název klokan (s různými přívlasky). Poněvadž je i tak v původním textu uvedeno, že se v Austrálii dají nalézt různé druhy klokanů, byli *wallabies* z výčtu vypuštěni:

Kangaroos of various sizes and colors, wallabies, and other oddities, such as the kookaburra, koala, platypus, echidna, galah, and many of the brightly colored parrots, are be found naturally nowhere else in the world. (O: 19)

Klokany různých velikostí a barev a jiné zvláštnosti, jako jsou například ledňák, koala, ptakopysk, ježura, kakadu a spousta pestrobarevných papoušků, nenajdeme v přirozeném prostředí nikde jinde na světě. (P: 11)

Terminologie z oblasti flory se v textu nevyskytuje často, problematická byla zejména v následujícím příkladě:

The ubiquitous Australian gum tree, or eucalyptus, which is dependent on bushfires for its survival and propagation, has been exported for use over much of the world, generally because of its thirst: its deep tap roots help to drain swamps and marshland. (O: 19)

Všudypřítomný australský eukalyptus, který je kvůli svému přežití a množení závislý na požárech buše, se vyváží do velké části světa, a to zejména pro svou žíznivost, protože jeho hluboké kořeny pomáhají vysoušet bažiny a mokřiny. (P: 11)

Jelikož pro hovorový název eukalyptu nemáme v češtině ekvivalent, došlo k omisi tohoto výrazu a ponechání pouze klasického názvu.

4.2.1.3 Právo, názvy institucí a politických stran

Ačkoli jich není mnoho, ve výchozím textu se vyskytují i právnické výrazy. Trochu problémová byla dvojice *offense-misdemeanor*. Chromá definuje *offense* jako „trestný čin“ (2016: 461) a *misdemeanor* jako „méně závažný trestný čin“ (tamtéž: 458). Encyklopedie o právu Iuridictum (2017) a databáze terminologie užívané v Evropských institucích IATE (2020) ovšem uvádí pro *misdemeanor* termín „přečin“, který byl nakonec i použit v překladu – coby ekvivalent totiž odpovídá původnímu výrazu i po formální stránce (jednoslovnost).

The fact is that, although described as “felons,” these convicts had committed no serious crimes by today’s definition of the word. Their offenses would be better described as “misdemeanors.” (O: 14)

Ačkoli se o těchto trestancích mluvilo jako o „zločincích“, z dnešního hlediska ve skutečnosti nespáchali žádné vážné zločiny, ale spíše „přečiny“. (P: 8)

V textu se objevuje i několik názvů institucí. O Austrálii se v českých médiích a publikacích celkově často nepíše, oficiální název v češtině tak může být špatně dohledatelný či dokonce neexistující. V následujícím příkladě se podařilo dohledat český překlad názvu na stránkách Nejvyššího správního soudu (2019).

It was only in 1992 that the Australian High Court ruled that the Aborigines’ title to the land had not been extinguished. (O: 21)

Až v roce 1992 rozhodl Vrchní soud Austrálie, že nárok původního obyvatelstva na půdu nezanikl. (P: 12)

V podkapitole o politice se vyskytuje mnoho názvů australských politických stran. Poněvadž se jedná o oficiální názvy, které nemají v češtině zažité ekvivalenty, byly ponechány

v původní podobě. Od možnosti překladu názvů v závorce bylo upuštěno z důvodu, že by text výrazně nabyl na objemu, aniž by to bylo nutné. Jediná změna proběhla v doplnění názvu *Shooters and Fishers Party*, která v roce 2016 změnila jméno na *Shooters, Fishers and Farmers Party* (Australian Electoral Commission 2016). Ostatní názvy byly pro úplnost upraveny podle jejich oficiálního názvu, tedy byl k nim připojen přívlástek *Australian*.

This difference is actually more noticeable between minor parties, such as the Greens, Family First, and the Shooters and Fishers Party, and the Democrats, and between them and the two main parties, than between the two main parties. (O: 28)

Menší strany jsou např. Australian Greens, Family First, Shooters, Fishers and Farmers Party a Australian Democrats. (P: 15)

4.2.1.4 Jídlo a pití

V oblasti jídla byly největším překladatelským problémem názvy mořských živočichů. Správné překlady byly nalezeny zejména na webových stránkách pro rybáře (Aquatab 2001-2013; Rybářský rozcestník 2020) na základě latinských názvů těchto živočichů. Pro českého čtenáře však samozřejmě není nutné znát přesné rodové i druhové jméno a jejich uvádění by do populárně naučného stylu nezapadalo. Bylo proto přistoupeno ke kompromisu – u klasických živočichů běžných i v České republice bylo ponecháno pouze jméno rodové. Výjimkou je *okoun barramundi*, který je pro Austrálii specifický, a když se o něm mluví, uvádí se právě druhové jméno, a *kanic pardálí*, o kterém není v češtině běžné mluvit bez použití rodového i druhového jména.

U lososa bylo třeba si dohledat, jak přesně je míněn atribut *cultivated* – losos obecný se v Austrálii nevyskytuje přirozeně, je chovaný na farmách u pobřeží Tasmánie (GoodFish 2019).

Because of the length of Australia's coastline, from warm tropical waters off the Queensland coast to cold waters off southern Australia, you can sample barramundi, mud crabs, and coral trout from the north; prawns and world-famous oysters from New South Wales, Tasmania, and South Australia; deep-sea whiting, crayfish, lobster, and cultivated Atlantic salmon in the south. (O: 87)

Díky délce australského pobřeží, které se táhne od teplých tropických vod u Queenslandu po chladné vody jižní Austrálie, můžete ochutnat okouna barramundi, kraba či kanice pardálího ze severu, krevety a světově proslulé ústřice z Nového Jižního Walesu, Tasmánie a Jižní Austrálie, či tresku, langustu, humra a také lososa z chovu na jihu. (P: 19)

V tabulce s oblíbenými australskými typickými jídly byly naopak ponechány anglické názvy pokrmů. Vzhledem k tomu, že překládaný text je průvodce, kterého si pravděpodobně čtenáři vezmou s sebou na cestu do dané země, je logičtější ponechat názvy v originále, aby adresát pak věděl, jak se dané jídlo jmenuje a mohl si jej koupit. U některých názvů (jako např. u následujícího příkladu) by navíc překlad musel být velmi krkolomný a čtenáři by mnoho neřekl. Rozhodnutí ponechat názvy v originálu bylo navíc podpořeno tím, že pod názvem je vždy vysvětleno, o jaké jídlo se jedná.

Balmain bugs (and Moreton Bay Bugs)

A type of small, saltwater crayfish. (O: 88)

Balmain bugs (a Moreton Bay Bugs)

malí mořští raci (P: 19)

Názvy vín se ve většině případů v češtině a angličtině neliší, existují však (třebaže nepatrné) výjimky. Příkladem je drobná změna v zápise názvu odrůdy sémillon. Všechny odrůdy a názvy vín byly kontrolovány ve vinařské encyklopedii (Sedláček 2006-2020).

Semillon (a Bordeaux grape) from the Hunter Valley (must be a few years old); or South Australia or Goulburn Valley (to drink now). (O: 93)

Sémillon (bordeauxské hrozny) z oblastí Hunter Valley (starší ročník) nebo z Jižní Austrálie či oblasti Goulburn Valley (k okamžité konzumaci). (P: 22)

4.2.2 Překlad hovorových výrazů

Hovorovost v překládaném textu se dá zařadit do **konotací stylistických**. Ve výchozím textu se hovorové výrazy vyskytují převážně ohraničené uvozovkami. U některých hovorových výrazů došlo v překladu ke **ztrátě hovorovosti** a náhradě bezpříznakovým výrazem, jelikož čeština vhodným hovorovým ekvivalentem nedisponuje.

Indeed, apart from the plethora of specialty ethnic restaurants to be found in the major cities, Australian “foodies” excel in blending their excellent home produced fish, meat, vegetables and fruit with Asian, South American, or North African influences to produce “fusion” food – definitely the best of all culinary worlds! (O: 86)

Nejenže je v australských velkých městech přemíra specializovaných etnických restaurací, australští gurmáni také bravurně mísí své výtečné domácí ryby, maso, zeleninu a ovoce s asijskými, jihoamerickými či severoafrickými vlivy a tvoří tím tzv. „fusion“ kuchyni – rozhodně to nejlepší ze všech kulinářských světů! (P: 18)

Některé hovorové výrazy byly přeloženy s tím, že byl v závorce ponechán jejich původní **anglický tvar**, protože by jej čtenář při návštěvě Austrálie mohl potřebovat znát.

As a visitor – particularly to Australia's “red center” – you may well be encouraged by a tour guide to try some kind of “bush tucker.” (O: 95)

Jako návštěvníka (zejména v australském „rudém středu“) vás bude průvodce možná nabádat, abyste zkusili nějaký druh „jídla buše“ (bush tucker). (P: 23)

Poněvadž u hovorovosti někdy docházelo ke ztrátám, bylo při překladu usilováno o jejich **kompenzaci** na jiných místech. V následujícím příkladě bylo např. stylisticky bezpříznakové *brought* přeloženo příznakovým *zavlekli*, jelikož to zachovává styl autorů a kompenzuje to ztráty na jiných místech.

The early Europeans brought with them epidemics of smallpox, measles, and venereal diseases, and they also, occasionally, murdered Aborigines. (O: 13)

První Evropané do Austrálie zavlekli epidemii neštovic a spalniček i pohlavní choroby, navíc původní obyvatelé někdy zabijeli. (P: 8)

4.2.3 Překlad frázových sloves

Frázová slovesa jsou slovesa s adverbialní částicí, kterou tvoří buď samotné adverbium, adverbium a předložka či adverbium a jiný slovní druh (Dušková 2012: 203). Frázová slovesa patří do tří skupin: idiomatická spojení, neidiomatická spojení a spojení intenzifikační či perfektivizační (tamtéž: 205). Čeština coby flektivní jazyk má na rozdíl od angličtiny větší možnosti tvorby slov pomocí afixů a může proto spojení, ke kterému angličtina potřebuje dvě i více slov, vyjádřit slovem jedním (Knittlová 2010: 42-43).

What this means, of course, is that a person can simply attend, and then either fail to fill out a voting form or provide a “donkey vote” (mark the paper in a humorous or even obscene way). (O: 29)

To tedy znamená, že se někdo může pouze zúčastnit a pak buď nevyplnit volební lístek nebo jej vyplnit nějak vtipně či dokonce vulgárně. (P: 15)

4.2.4 Překlad a denotační složka

Z hlediska denotačního v překladu docházelo ke všem překladatelským postupům, které k denotační rovině náleží: ke **specifikaci**, **generalizaci** a k **posunům v rámci sémantické spojitosti**.

V následujícím příkladě došlo ke **specifikaci** (tedy náhradě hyponymem) hyperonyma *workers*. V angličtině tento výraz zastřešuje různé pracovníky, v češtině je však přirozenější je pojmenovat konkrétněji, byla tedy použita pojmenování *dělníci* a *úředníci*.

...particularly people in regional areas, workers who can have the radio on in factories, garages, offices, and stay-at-home parents. (O: 29)

...zejména obyvatelé regionálních oblastí, dělníci, kteří mají rádio zapnuté v továrně či garáži, úředníci v kanceláři a ženy a muži v domácnosti. (P: 15)

Americké *liquor stores* a britské *off licenses* nemají v češtině zavedený protějšek a jejich rozlišení by v tomto případě bylo nadbytečné, byly tudíž v překladu **generalizovány** na *obchody s alkoholem*. Jelikož se spojení *obchody s alkoholem* již jednou ve větě vyskytuje, je na něj anaforicky odkázáno ukazovacím zájmenem *těm*.

Buy your wine at a good price in one of the many bottle shops you will find dotted around cities and suburbs (somewhat similar to USA liquor stores and UK off licenses, they offer a very wide choice of wines) – and take it to the restaurant you fancy. (O: 91)

Kupte si víno za dobrou cenu v jednom z mnoha obchodů s alkoholem ve městech a na perifériích (jsou podobné těm ve Spojených státech nebo Spojeném království, najdete tam širokou nabídku vín), a prostě si ho vezměte s sebou do restaurace, která se vám zamlouvá. (P: 21)

Ke změně sémantického hlediska docházelo zejména pro docílení přirozeného projevu. V tomto případě došlo k **vektorové změně**, tedy změně přístupu k označované realitě (Knittlová 2010: 61), protože se z dvojitého záporu ve výchozím textu stal kladný výraz v textu cílovém.

...ten expert consultants whose advice – liberally laced with good-natured sarcasm and insults – will come thick and fast and not infrequently in direct proportion to the amount of beer and wine consumed. (O: 97)

...deset odborných konzultantů, jejichž rady (řádě říznuté přátelským sarkasmem a urážkami) přicházejí rychle, často a hojně, a to v přímé úměře k množství vypitého piva a vína. (P: 24)

4.2.5 Překlad a konotační složka mimo hovorovost

Při překladu se objevilo několik slov, které sice znějí v angličtině i češtině velmi podobně a jejich základní významy ani nejsou tolik odlišné, jako tomu je u tzv. *false friends*, nicméně mají v obou jazycích rozdílné konotace. Slova, kterým se říká *false friends*, jsou si ve výchozím i cílovém jazyce podobná či jsou dokonce shodná, ale neshodují se významem (Knittlová 2010: 233). Příkladem takového slova je např. dvojice *actually* x *aktuálně*. Slova znějí velmi podobně, ale jejich význam je naprosto odlišný. *Actually* je možné přeložit jak *doopravdy* či *vlastně*, zatímco české *aktuálně* má význam *momentálně, v současnosti*.

V tomto překladu nebyl problém přímo v takových výrazech, spíše ve obratech, které si významově odpovídají, ale vzbuzují v obou jazycích a kulturách jiné konotace. Jak říká Knittlová (2010: 61), neexistují dva jazyky, které by měly shodné konotace slov či výpovědí, a v překladu v podstatě nelze dosáhnout úplné shody v konotacích originálu a překladu, jelikož konotace úzce souvisí s emocionální složkou lidského vědomí, která není pro všechny stejná.

Příkladem je např. slovo *activist* z výchozího textu. Český protějšek *aktivista* má do určité míry shodný základní význam a i kvalitní slovník jej tak přeloží (Lingea 2019). V češtině se ovšem na rozdíl od angličtiny k tomuto slovu pojí negativní až hanlivé konotace a v příkladových větách slovníky překládají výraz *activist* v konkrétních slovních spojeních za užití jiných českých výrazů (např. *ochránce, zastánce* apod.). Jelikož při volbě jiného slova došlo také k **explicitaci**, výraz se prodloužil, nicméně vzhledem k **omisím** na jiných místech v textu to netvoří problém.

Noel Pearson (politician and activist) (O: 24)

Noel Pearson (politik a zastánce práv domorodého obyvatelstva) (P: 13)

4.3 Rovina pragmatická

Překladatelské problémy na rovině pragmatické vznikají kvůli rozdílným mimojazykovým zkušenostem mluvčích výchozího a cílového jazyka a posuny na této rovině jsou výsledkem snahy překladatele o správný převod skutečností z výchozího textu do cílového tak, aby byl zachován význam a došlo k bezproblémovému porozumění. Překladatel proto v takových případech přistupuje ke čtyřem základním postupům: k **přidání informací**, **vynechání informací**, **substituci domácí analogií** nebo **vnitřní vysvětlivce** (Knittlová 2010: 92).

4.3.1 Jednotky míry a teploty, měna, zápis dat

U této skupiny výrazů je nejběžnější **substituce domácí analogií** (Knittlová 2010: 93). Ve výchozím textu jsou však jednotky míry uváděny v angloamerické i metrické soustavě (příčemž metrická je v závorce). V cílovém textu není nutné uvádět míry v angloamerické soustavě, proto došlo v překladu k **vynechání** veškerých jednotek v tomto systému a byly ponechány jednotky v metrické soustavě. Vzhledem k tomu, že jsou uvedeny již ve výchozím textu, nebylo třeba řešit jejich převod a zaokrouhlování, došlo pouze ke kontrole, zda jsou převedeny správně. Jednotky míry u srážek v podkapitole *Climate* bylo třeba upravit, jelikož v českém jazyce je zvykem srážky udávat v milimetrech, nikoli v centimetrech.

Jednotky teploty jsou rovněž uváděny ve dvou systémech – ve stupních Fahrenheita a v závorce ve stupních Celsia. Opět zde došlo ke kompletnímu **vynechání** jednotek ve stupních Fahrenheita a ponechání stupňů Celsia, došlo ovšem ke drobné změně v zápisu, protože v češtině se mezi číslo a značení °C klade na rozdíl od angličtiny mezera.

Měna není v textu zmíněna mnohokrát, tam, kde ano, však byla v překladu ponechána v dolarech. Jelikož ve fiktivním zadání je kalkulováno s tím, že kniha vyjde jako celek, předpokládá se, že na začátku knihy v tabulce se základními informacemi by u měny byl uveden také převod na české koruny. Kurz měn se navíc neustále mění, tudíž je stejně možné čtenáři poskytnout jen orientační informaci.

Zápis dat se v angličtině i češtině liší, v angličtině je dokonce nejednotný i v jejích různých variantách. V americké angličtině, kterou je výchozí text psán, je zvykem psát data ve formátu měsíc-den-rok (Cambridge Dictionary 2020). V češtině se data zapisují ve formátu den-měsíc-rok.

1901 January 1: Australia declared an independent Commonwealth within the British Empire. Local voting for local parliament. (O: 30)

1901 Austrálie je 1. ledna prohlášena nezávislým Australským společenstvím pod Britským impériem, konají se volby do místního parlamentu; (P: 16)

4.3.2 Přepis a přechylování jmen

V šesté kapitole se objevují jména řeckého a římského boha, *Dionysus* a *Bacchus*. U těchto jmen bylo potřeba dohledat, jak se správně přepisují do češtiny. K tomu byl nápomocen Slovník spisovného jazyka českého (2011), který uvádí varianty *Dionýsos* a *Bakchus*.

Rovněž bylo potřeba se rozhodnout, zda bude v překladu přistoupeno k **přechylování** ženských jmen či nikoli. V rámci fiktivního zadání by to záleželo na tradici nakladatelství, u kterého by kniha vycházela. Zde bylo rozhodnuto přechylovat, jelikož je to v českém jazyce stále převažující možnost. Např. z *Cathy Freeman* je v překladu tedy *Cathy Freemanová*.

4.3.3 Překlad idiomů a obrazných pojmenování

Při překladu idiomů je důležité nepřekládat výrazy doslovně, jelikož se jedná o jeden významový celek a doslovný překlad by vedl ke zmatení čtenáře a neúspěšnému předání informace (Knittlová 2010: 233). Je zde vhodná **substituce domácí analogií**, pokud je to možné.

Australia sells more wine in the UK than in any other country, satisfies China's new thirst for red wine, and in a 'coals to Newcastle' credibility coup actually sells wine to France! (O: 89)

Do Spojeného království prodá Austrálie více vína než kterákoli jiná země, uspokojuje novou žízeň Číny po červeném a ačkoli je to jako nosit dříví do lesa, prodává víno i do Francie! (P: 20)

Obrazná pojmenování jsou v angličtině běžná, jejich doslovný překlad do češtiny by však mohl někdy působit krkolomně (Knittlová 2010: 234). U následujícího příkladu bylo obtížné zvolit, která varianta je v tomto kontextu vhodnější. Rozhodnutí bylo mezi **zachováním obrazného pojmenování** (*po které kdysi jen opatrně našlapovali*) a **explicitací** (*kteřou kdysi uctívali*). Nakonec byla zvolena první varianta.

Today, Australian Aborigines drive cars, or ride in trains, over the land they once trod so carefully. (O: 21)

Dnes jezdí australští domorodci v autech a vlacích po půdě, po které kdysi jen opatrně našlapovali. (P: 12)

4.3.4 Překlad popisů jídel a pochutin

V informačním poli o oblíbených australských jídlech a pochutinách se vždy vyskytuje název jídla a následně jeho popis. Aby byl překlad co nejpřesnější a čtenář si mohl dané jídlo správně představit, bylo přistoupeno k vyhledání obrázků jednotlivých jídel a pochutin přes vyhledávací nástroje Google. Dohledání toho, jak jídla skutečně vypadají, bylo důležité i kvůli volbě správného ekvivalentu. Např. slovo *bread* má v anglickém jazyce širší význam než v tom

českém – kromě *chleba* zastřešuje v podstatě celou skupinu pečiva a mohlo by se tak jednat i o něco, čemu se v českém kontextu říká *veka*, *bageta*, *placka* apod.

Následující příklad lze však podle fotek skutečně nejlépe přeložit jako chléb. Došlo zde rovněž k **explicitaci**, jelikož při překladu *flat* pouze jako *plochý* by si možná český čtenář nepředstavil konkrétní typ chleba. Bylo tedy přistoupeno ke slovu *nekvašený*, protože to je v textu implikováno faktem, že se chléb dělá jen z mouky a vody, bez kvasnic.

Damper

A flat bread made with flour and water and baked in the embers of a fire. (O: 88)

Damper

nekvašený chléb z mouky a vody pečený v uhlících (P: 19)

4.3.5 Překlad názvů kapitol a podkapitol

Ačkoli u většiny názvů kapitol a podkapitol bylo možné použít **doslovný překlad** (The Australians – Australané), u některých bylo potřeba **upravit název** na základě českého úzu v průvodcích (Climate – Podnebí, Terrain – Geografické údaje apod.). V takových případech kontrola probíhala v průvodci *Austrálie: Velký průvodce National Geographic* (Smith 2009) a v elektronické učebnici *Austrálie* (Culek 2013) od Masarykovy univerzity.

Nejzajímavější byla tvorba názvů pro doplňková informační pole o historii a oblíbených australských jídlech a pochutinách. Z *Historical Snapshot* nakonec vzniklo v cílovém textu *Historické okénko* a u *Some Australian old-time favorites* došlo pro přirozenost k **omisi** kvantifikátoru *some* a vznikl nadpis *Nesmrtelné australské klasiky*.

Vzhledem k tomu, že šestá kapitola není v této práci přeložena celá, mohlo by být matoucí, že je název celé kapitoly přeložený jako *Volný čas*, když se v ní mluví převážně o jídle a pití. Zbytek šesté kapitoly, který v této práci není, se zabývá australským kulturním životem (zvyky, festivaly, divadlem apod.). Vzhledem k fiktivnímu zadání, ve kterém se počítá s tím, že by kniha vyšla jako celek, byl ponechán název kapitoly, který zastřešuje i tyto aktivity, ačkoli vytrženě z celkového kontextu nadpis může působit jako nevhodně zvolený.

U podnadpisu *Food and Drink* nebyl doslovný překlad *Jídlo a pití* vhodný, jelikož na styl průvodců zní trochu chudě a jednoduše, proto bylo přistoupeno k podnadpisu *Australská kuchyně*, který se k textu hodí i tím, že se toto spojení hned na začátku podkapitoly rozebírá.

Největší problém při překladu nadpisů vznikl u podnadpisu *Table Manners*. Z důvodů popsaných v následující podkapitole této práce došlo k **omisi** velké části textu, která se týkala

stolování. Jakákoli varianta původního nadpisu by tudíž byla nevhodná, poněvadž by nekorespondovala s obsahem dané podkapitoly. Vznikla tedy nutnost vymyslet nadpis zcela nový. Nakonec byla zvolena varianta *Místní speciality*, protože se text zabývá různými zvláštními jídly typickými pro Austrálii.

4.3.6 Překlad v rámci rozdílných presupozic

V analýze byly dopodrobna rozebrány různé typy presupozic ve výchozím textu a jejich potenciální problematičnost. Méně problematické byly jednotlivé výrazy, které bylo možné vhodně přeložit pomocí jednoho z výše zmíněných překladatelských postupů na pragmatické rovině. V následujícím příkladě došlo k **explikaci** – byla přidána vysvětlující informace, jelikož nelze předpokládat, že by bez ní čtenář cílového textu věděl, o co se jedná.

From 1950 to 1960 economic and humanitarian events also opened the gates to Germany, Turkey, Yugoslavia, Chile (after Allende), and Indochina (after the Vietnam war). (O: 26)

Hospodářské a humanitární události od roku 1950 do roku 1960 otevřely brány Austrálie také Německu, Turecku, Jugoslávii, Chile (po smrti prezidenta Allendeho) a Indočíně (po válce ve Vietnamu). (P: 14)

Často bylo také přistoupeno k **substituci domácí analogii**.

“Talk-back” radio is bigger in Australia, perhaps, than anywhere else in the world, and many people listen avidly; particularly people in regional areas, workers who can have the radio on in factories, garages, offices, and stay-at-home parents. (O: 29)

V Austrálii jsou nejspíše víc než kdekoli na světě populární kontaktní pořady v rádiu a mnoho lidí je dychtivě poslouchá; zejména obyvatelé regionálních oblastí, dělníci, kteří mají rádio zapnuté v továrně či garáži, úředníci v kanceláři a ženy a muži v domácnosti. (P: 15)

Zcela nejproblematictější byla ovšem podkapitola o stolování, ve které se presupozice pro amerického/anglického a českého čtenáře natolik rozcházejí, že bylo přistoupeno k **omisi** několika odstavců textu. K tak velkému zásahu by v reálu samozřejmě nedošlo bez konzultace s redaktorem a nakladatelstvím, je však vysoce pravděpodobné, že by s omisí souhlasili. Ve vynechané části textu jsou podrobně popsána pravidla slušného chování u stolu, která jsou průměrnému českému čtenáři však nepochybně dobře známá a jsou pro něj samozřejmostí. Tento úsek textu je pro českého čtenáře tedy redundantní a bylo přistoupeno k jeho vynechání. Na následujících výňatcích lze demonstrovat, že ponechání textu by v českém kontextu bylo nevhodné.

If the food does not need to be cut with a knife, it is quite correct just to use a fork in the right hand; but otherwise Australians do not cut up their food and then put the knife down and eat with a fork in the American way. (O: 94)

V příkladě výše jsou nejen informace redundantní pro českého adresáta, ale navíc je zde ještě přirovnání k americkým způsobům, které by v českém kontextu nemělo smysl.

The knife should be held (with the handle covered by your hand, not like a pencil), while the fork (facing down) lifts the food. (O: 95)

Tento detailní popis, jak se správně drží příbor, je v českém kontextu rovněž redundantní a jeho ponechání by v cílovém textu působilo nepřirozeně.

At the end of the course the knife and fork are placed together in the center of the plate, with the fork facing upward, so that the waiter or your hostess will know that you have finished eating; ... (O: 95)

I zvyky ohledně signalizování toho, zda má strážník dojedeno či nikoli, jsou stejné jako v českém kontextu, jejich rozepisování tedy není třeba. Výše uvedené příklady z textu jasně demonstrují, že bylo třeba přistoupit k omisi celé části o stolování. Jedná se o největší případ omise v celém textu, objevovaly se však také menší. U následující věty došlo k její omisi, jelikož je směřovaná vyloženě na americké čtenáře a pro českého čtenáře nemá význam.

It is worth noting that unlike restaurants in the US, the word “entrée” means (as it should) the starter, or first course. (O: 96)

4.3.7 Rozdíly v psaní velkých písmen

V anglickém a českém jazyce jsou rozdílné tradice v psaní velkých písmen. V tomto překladu je zásadní rozdíl psaní velkých písmen u dnů v týdnu, měsíců, přídatných jmen spojených s národností, což vše spadá pod základní znalost rozdílnosti češtiny a angličtiny. Výrazně se tu ovšem projevuje i rozdílná tradice při psaní nadpisů či např. vládních funkcí:

The Governor-General is the monarch's representative. (O: 27)

Představitelem monarchie je generální guvernér. (P: 14)

Velké písmeno se ve výchozím textu píše i u některých pojmů, v češtině v takovém případě však velké písmeno nepíšeme.

Descendants from this “Stolen Generation,” as it is called, were issued a national, public apology by the Prime Minister in 2008. (O: 23)

Potomkům této takzvané „ukradené generace“ byla premiérem v roce 2008 vydána národní veřejná omluva. (P: 12)

4.4 Chyby a problematická místa ve výchozím textu

Je běžné, že se v knihách na některých místech objevují překlepy a tiskové chyby, někdy k jejich opravě bohužel nedojde ani v případě, že se jedná o několikáté vydání. I ve výchozím textu se (i když jen zřídka) vyskytují drobné chyby (např. velké písmeno u předložky *in* na konci čtvrtého řádku odspoda na straně 89). V textu se však objevila i zásadní faktická chyba, kterou bylo třeba v překladu opravit. Nachází se na konci první kapitoly v historickém okénku.

1942 Darwin bombed by the Japanese on February 19, 1943. (O: 30)

Na začátku řádku je jako rok události uveden rok 1942, jako rok bombardování je však na konci uveden rok 1943. Po kontrole bylo zjištěno, že správný rok je skutečně rok 1942, v překladu byl tedy chybný rok upraven.

1942 město Darwin je 19. února 1942 bombardováno Japonci; (P: 16)

Ve výchozím textu se vyskytuje ještě jedno velmi problematické místo, které je ovšem velmi snadné přehlédnout. Je důležité na něj nezapomenout hlavně při sazbě knihy, při vydání průvodce by tak bylo nutné na tento problém upozornit sazeče a sazbu či text tomu dle potřeby uzpůsobit. Jedná se o následující případ.

While not good for the industry, it means that your “favorite drop” may be very reasonably priced if you buy carefully (see next page for advice). (O: 90)

Přestože to není dobré pro vinařský průmysl, své oblíbené víno si díky tomu můžete koupit za rozumnou cenu, když budete nakupovat s rozvahou (na další stránce najdete tipy). (P: 20)

Při sazbě by tedy bylo nutné se ujistit, že zmíněné tipy jsou skutečně na další stránce a nikoli na stejné či naopak vzdálenější stránce.

V překládaném úseku se vyskytla ještě jedná zásadní chyba ve faktech, která ovšem při překladu nevytvořila tak velký problém. V podkapitole o vládě a politice se mluví také o volbách a autoři zmiňují tzv. *donkey vote*. V závorce za výrazem vysvětlují, co to znamená, vysvětlení však odpovídá jinému typu označení volebního lístku v australském volebním systému, tzv. *informal vote*, který vzhledem ke kontextu jistě měli na mysli. *Donkey vote* je rovněž typ označení lístku, nicméně na rozdíl od *informal vote* se jedná o značení platné. Říká

se tak typu označení, kdy voliči z různých důvodů označují kandidáty na volebním lístku přesně v pořadí, v jakém jsou tam uvedeni (AustralianPolitics.com 1995-2019). Při překladu tato faktická chyba nepředstavovala takový problém, jelikož v cílovém textu došlo k **omisi** výrazu *donkey vote*, protože čeští turisté přesný anglický výraz v této oblasti znát nepotřebují.

What this means, of course, is that a person can simply attend, and then either fail to fill out a voting form or provide a “donkey vote” (mark the paper in a humorous or even obscene way). (O: 29)

To tedy znamená, že se někdo může pouze zúčastnit a pak buď nevyplnit volební lístek nebo jej vyplnit nějak vtipně či dokonce vulgárně. (P: 15)

Do jisté míry je problematické i grafické rozložení informačních polí, tento problém by však byl v reálu řešen na konzultaci s redaktorem a sazečem. V překladu je možné si povšimnout, že kvůli grafické úpravě byla pozice některých polí trochu změněna (na konci celého překladu), aby dávala větší smysl.

5. Typologie překladatelských posunů

5.1 Teoretický základ k překladatelským posunům

V této kapitole bakalářská práce vychází zejména z knih *Umění překlada* (2012) od Jiřího Levého, *Teória umeleckého prekladu* (1975) od Antona Popoviče a *Překlad a překládání* (2010) od Dagmar Knittlové.

V Levého pojetí překladatelských postupů je zásadní dialektika obecného (pojmového) a jedinečného (zvláštního) (2012: 104). O překlada jako takovém lze podle Levého mluvit pouze v souvislosti s obecným, jen tam lze docílit úplného ekvivalentu. V oblasti zvláštního, kdy výraz závisí na dobové specifičnosti a jazyce, dochází ke dvěma základním překladatelským postupům: k **substituci**, tedy náhradě domácí analogií tam, kde se výrazně uplatňuje obecný význam, a k **transkripci**, neboli přepisu, když obecný činitel mizí (tamtéž: 105-106). Levý hovoří o třech směrech překladatelských posunů, na kterých vznikají překladatelské chyby: mezi **obecným a specifickým**, mezi **neutrálním a expresivním** a mezi **opakováním a obměnami výrazů**. Překladatelé mají tendence k zobecňování, neutralizaci a opakování (tamtéž: 132). Levý dále rozebírá **intelektualizaci** a **nivelizaci**, o kterých mluví jako o druhotných psychologických tendencích překladatelského procesu, jejichž důsledkem je oslabení estetické funkce textu (tamtéž: 138). V překlada dochází zejména ke třem typům intelektualizace: ke **zlogičťování textu**, **vykládání nedořečeného** a **formálnímu vyjadřování syntaktických vztahů** (tamtéž: 132).

Popovič říká, že výrazový posun není pouze výsledkem nemožnosti věrnosti originálu, ale také snahy být co nejvěrnější i za cenu určitých ztrát (1975: 121). Podle Popoviče tedy nejsou posuny v překlada nutně negativním jevem. Zásadní je, aby překlad sloužil textu jako celku a aby věrnost a volnost byly v souhře. Optimálním ekvivalentem originálu je podle něj **funkční výrazový posun**, tedy takový, který má za cíl adekvátně vystihnout výraz navzdory odlišností ve výchozí a cílové kultuře (tamtéž: 121-122).

V překladatelském procesu jsou hlavní rozhodnutí, která překladatel činí na mikrostylistické úrovni textu (v jazykové výstavbě). Makrostylistická úroveň (tematická výstavba) nepodléhá překlada a překladatel s nimi tedy nemusí manipulovat (tamtéž: 122). Popovič převzal typologii výrazových změn na makrostylistické úrovni od Kathariny Reissové, která je rozdělila na **aktualizaci**, **lokalizaci** a **adaptaci**. Na mikrostylistické a pro překladatele zásadní úrovni Popovič rozlišuje **výrazové zesilování** (pod které spadá **typizace** a

individualizace), výrazovou shodu (pod kterou spadá **substituce** a **inverze**) a **výrazové zeslabení (nivelizace a ztráta)** (Popovič 1975: 124-131).

Knittlová mluví o ekvivalenci a o prostředcích, kterými překladatelé řeší situace, kdy ekvivalenty chybí či jsou pouze částečné. Na lexikální rovině se při překladu setkáváme s rozdíly mezi lexikálními jednotkami výchozího a cílového jazyka v oblasti denotačních, konotačních a pragmatických významových složek a také složek formálních. Existují tři druhy překladových protějšků: **úplné, částečné a nulové**. Při překladu mezi angličtinou a češtinou se překladatel zabývá zejména problematikou částečných a nulových protějšků, jelikož výskyt úplných protějšků je mezi těmito jazyky velmi řídký (Knittlová 2010: 39-41) a v případě, že úplný protějšek existuje, není to pro překladatele problémem.

Jak již bylo zmíněno výše, částečné protějšky mezi sebou mají rozdíly **formální, významové denotační, významové konotační a pragmatické**. Jednotlivé skupiny rozdílů mají různé možnosti řešení. Rozdíly se zřídka vyskytují ojedinele, většinou jsou v kombinaci s dalšími rozdíly (Knittlová 2010: 41-42).

Formální rozdíly se vyskytují v oblastech *jednoslovnosti a víceslovnosti, explicitnosti a implicitnosti a jmenných řetězců a předložkových vazeb*. U rozdílů významových **denotačních** se přistupuje ke *specifikaci, generalizaci* a posunech v oblasti *kontiguity* (sémantické spojitosti). U **konotačních** významových rozdílů rozlišujeme převod *expresivních* konotací a konotací *stylistických*. Rozdíly **pragmatické** se řeší čtyřmi typy operací: *přidáním informací, vynecháním informací, substitucí analogií a vysvětlujícím opisem* (tamtéž: 42-95).

U nulových ekvivalentů se v překladu obvykle přistupuje k **převzetí** cizího slova nebo jeho **počeštění**, vytvoření **nového slova** analogickým slovotvorným postupem, **zobecněním, opisem** či **funkční analogií**, čímž se opět vytváří částečný ekvivalent (tamtéž: 113).

5.2 Shrnutí užitých překladatelských posunů

Překladatelské posuny, které se při překladu objevily, byly do jisté míry již nastíněny při analýze překladatelských problémů v minulé kapitole. V této podkapitole jsou nejčastější a nejvýraznější posuny z textu přehledně shrnuty v abecedním pořadí.

5.2.1 Explicitace

V cílovém textu na některých místech docházelo k vyjádření informací, které nebyly v textu řečeny výslovně. V následujícím příkladě je z kontextu zřejmé, že se jedná o dění ve světě a ne např. pouze v Austrálii, proto bylo možné to explicitně vyjádřit. Důvodem pro explicitaci byl

fakt, že pokud by byl ponechán pouze tvar „*co se děje*“ a nebylo by zde příslovečné určení místa, věta by jen převzala anglickou formu a nezněla by přirozeně.

The Australians like to keep up with what is going on. (O: 29)

Australané rádi vědí, co se zrovna ve světě děje. (P: 16)

5.2.2 Explikace

K explikaci docházelo většinou přidáním vysvětlující informace k výrazu, který by sám o sobě nemusel být čtenáři cílového textu jasný. V následujícím případě je vnitřní vysvětlivka poměrně dlouhá a původně byla v poznámce pod čarou, od které bylo nakonec upuštěno. Zkratka *SBS* je sice i ve výchozím textu rozvedena, její překlad by však mohl vyvolat ve čtenáři mylné konotace (užití slova *zvláštní* či *speciální* by mohlo na adresáta působit, jako že se jedná o nějakou tajnou agenturu apod.). Byla tedy zvolena sice delší, ale srozumitelná vnitřní vysvětlivka, která vzhledem k nutným omisím na jiných místech v překladu výrazně nemění charakter ani délku textu.

The news in Australia, in the newspapers, on the radio, and on television, and particularly through SBS – Special Broadcasting Services – contains much more overseas news than is generally found in other countries. (O: 29)

Australské zprávy v novinách, rádiu, televizi, a hlavně přes veřejnoprávní rozhlasovou, televizní a internetovou vysílací službu SBS (Special Broadcasting Services) obsahují mnohem více informací ze zahraničí, než je obvyklé v jiných zemích. (P: 15-16)

5.2.3 Generalizace

Generalizace se objevovala u překladu výrazů, které nemají v češtině vhodný ekvivalent či nesou nežádoucí konotace. U výrazu *Anglo* bylo například na některých místech v textu přistoupeno ke generalizaci na obecnější *Británii*.

...Anglo influenced Australian cuisine... (O: 86)

...byla v té době silně ovlivněná Británií... (P: 18)

5.2.4 Intelektualizace

K formálnímu vyjádření syntaktických vztahů, které spadá pod intelektualizaci, docházelo v některých souvětích zejména kvůli rozdílným tradicím psaní interpunkčních znamének v českém a anglickém jazyce.

Some groups shared some beliefs, customs, and technological and cultural practices—the result of trade, intermarriage, and complex family connections—but there were also great differences between the groups. (O: 19)

Některé z nich sdílely víru, zvyky, pracovní a kulturní praktiky, což bylo výsledkem obchodu, smíšených manželství a spletitých rodinných vztahů. Byly mezi nimi však také velké rozdíly. (P: 11)

5.2.5 Nivelizace

V překladu docházelo k nivelizaci některých hovorových a expresivních výrazů, důvodem však bylo celkové stylistické ladění díla. Podle úzu, jak jsou průvodce psané v češtině, by přílišná hovorovost a expresivita mohla působit nepřirozeně. Samozřejmě nebylo od těchto jevů upuštěno úplně a do určité míry byla ztráta hovorovosti na některých místech kompenzována jinde, nicméně některé výrazy, které v překladu působily nevhodně, byly nivelizovány. Nejlepším příkladem je tato věta z *Historického okénka*. Celá tato část je psána poměrně formálním jazykem a následující věta pak působí velmi expresivně a v nesouladu s ostatními.

1975 Governor-General John Kerr sacks Prime Minister Gough Whitlam. (O: 30)

Pokud by byla zachována hovorovost a expresivita z originálu, byl by v překladu použit výraz *dát padáka*, což není vzhledem ke zbylému textu stylisticky adekvátní. Bylo tedy přistoupeno k nivelizaci.

1975 generální guvernér John Kerr odvolává premiéra Gougha Whitlama; (P: 17)

5.2.6 Omise

Kromě omisí velkých celků, které byly popsány v předchozí kapitole, docházelo i k menším omisím výrazů, které se ve výchozím textu opakovaly. V následujícím příkladě je dvakrát za sebou jinými slovy zmíněno dvousté výročí, v češtině však oba výrazy překládáme stejně, proto byl jeden vynechán.

In 1988 the nation of Australia celebrated its Bicentennial—the two hundredth anniversary of the arrival of the first convict ships. (O: 15)

V roce 1988 oslavil australský národ dvousté výročí od příjezdu prvních lodí s trestanci. (P: 9)

5.2.7 Specifikace

Ke specifikaci docházelo převážně v případech, že významový rozptyl anglického výrazu byl větší a obsažnější než u jeho českých ekvivalentů, respektive bylo třeba vybrat z několika variant českých protějšků, z nichž některé byly obecnější a některé specifitější, nebo v případech, že by výraz mohl být dvojsmyslný a mohl by čtenáře zmást.

Wheat growing, sheep and cattle ranching, the discovery of gold, and expanding immigration all contributed to spectacular economic growth. (O: 14)

Pěstování pšenice, chov ovcí a dobytka na rančích, objevení nalezišť zlata a rostoucí přistěhovalectví – to všechno přispělo k velkolepému hospodářskému vzestupu. (P: 8)

5.2.8 Substituce

K substituci domácí analogií docházelo zejména u jednotek míry a teploty a u idiomů.

However, in some domains, old habits and traditional roles die hard... (O: 96-97)

V některých věcech jsou ale staré zvyky a tradiční role železnou košilí... (P: 23)

5.2.9 Ztráta

Ačkoli je ztráta negativním posunem v překladu, je-li opodstatněná, může být k užitku. Ztrátě v překladu je samozřejmě třeba se snažit zabránit, stalo se ovšem i to, že bylo třeba k ní přistoupit úmyslně. Jednalo se o již zmíněnou ztrátu plného významu výrazu *Walkabout*, která ovšem pravděpodobně nastává už ve výchozím textu, jelikož nelze předpokládat, že by adresáti výchozího textu význam tohoto výrazu znali.

Instead they expected the Europeans to continue their “Walkabout” and move on, or adopt the superior Aboriginal ways. (O: 20)

..., namísto toho předpokládali, že Evropané budou pokračovat ve své „toulce“ a odejdou, nebo převezmou jejich způsoby. (P: 11)

6. Závěr

Cílem této bakalářské práce byl komentovaný překlad vybraných kapitol kulturního průvodce *Australia: The Essential Guide to Customs & Culture* od Barryho Penneyho a Giny Teague z edice *Culture Smart!* Po stanovení fiktivního zadání byl výchozí text nejprve podroben analýze vnětových a vnitrotextových faktorů na základě modelu Christiane Nordové, při které byla nalezena potenciální problematická místa pro překlad. Jednotlivé překladatelské problémy byly nadále analyzovány a prezentovány spolu s příklady a zvoleným řešením. V závěru práce je stručně nastíněna teorie překladatelských posunů a shrnutí nejčastěji užitých posunů v překladu.

Kniha je plná faktických i kulturních zajímavostí, které jsou nejen poutavé, ale zároveň klíčové pro pochopení dané kultury a překlenutí mezikulturních rozdílů. Navíc se v textu vyskytuje mnoho termínů z různých odvětví a dalších překladatelských problémů, které poskytly dostatečné množství materiálu pro analýzu textu i popis překladatelských problémů. Text byl tedy pro překlad i analýzu nesmírně zajímavý z obsahového i jazykového hlediska. Psaní samotné práce bylo fascinující, protože překlad a analýza textu byly nekonečným zdrojem nových podnětů, informací a výzev.

7. Seznam použitých zdrojů

7.1 Primární literatura

- PENNEY, Barry a Gina TEAGUE. 2016. *CULTURE SMART! Australia: The Essential Guide to Customs & Culture*. London: Kuperard.

7.2 Sekundární literatura

- BRINKE, Josef. 1987. *Austrálie a Oceánie*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- CULEK, Martin a kolektiv. 2013. *Austrálie*. Brno: Masarykova univerzita.
<https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/js13/australie/web/index.html>
- ČECHOVÁ, Marie. 2008. *Současná stylistika*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.
- JAKOBSON, Roman a Miroslav ČERVENKA. 1995. *Poetická funkce*. Jinočany: Artes et litterae.
- KNITTLOVÁ, Dagmar a kolektiv. 2010. *Překlad a překládání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- LEVÝ, Jiří. 2012. *Umění překladu*. Praha: Apostrof.
- NORD, Christiane. 1991. *Text analysis in translation: theory, methodology, and didactic application of a model for translation-oriented text analysis*. Amsterdam: Rodopi.
- NOVOTNÝ, Stanislav. 2000. *Děti duhového hada: Mýty a legendy Austrálie*. Praha: Argo.
- NOVOTNÝ, Stanislav. 2000. *Mýty a pohádky původních obyvatel Austrálie*. Praha: Volvox Globator.
- POPOVIČ, Anton. 1975. *Teória umeleckého prekladu*. Bratislava: Tatran.
- SMITH, Roff Martin. 2009. *Austrálie: Velký průvodce National Geographic*. Brno: Computer Press.

7.3 Internetové zdroje

- About Us. *Culture Smart* [online]. 2017 [cit. 2020-04-04].
<https://www.culturesmartbooks.co.uk/contact.php>
- Australasia Guides. *Culture Smart* [online]. 2017 [cit. 2020-04-05].
<https://www.culturesmartbooks.co.uk/regions/australasia.php>
- Donkey Votes. *AustralianPolitics.com* [online]. 1995-2019 [cit. 2020-04-30].
<https://australianpolitics.com/voting/donkey-votes>

- Far Away Places By Barry Penney. *Balboa Press* [online]. 2015 [cit. 2020-04-05]. <https://www.balboapress.com/en-au/bookstore/bookdetails/703973-Far-Away-Places>
- Gina Teague - Coach - Step Leadership Programs. *LinkedIn Australia* [online]. 2020 [cit. 2020-04-05]. <https://au.linkedin.com/in/gina-teague-92219210>
- Gina Teague. *Step Leaders* [online]. 2012 [cit. 2020-04-05]. <http://www.stepsleaders.com/Meet-the-team/Facilitators-and-Coaches/Gina-Teague.aspx>
- MARSH, David. 'The British style'? 'The American way?' They are not so different. *The Guardian* [online]. 2011-05-19 [cit. 2020-04-12]. <https://www.theguardian.com/media/mind-your-language/2011/may/19/mind-your-language-punctuation-quotations>
- Notice under s.134(6A) of the Commonwealth Electoral Act 1918 - Shooters and Fishers Party. *Australian Electoral Commission* [online]. 2016-04-15 [cit. 2019-11-13]. https://aec.gov.au/Parties_and_Representatives/party_registration/Registration_Decisions/2016/6013.htm
- Tasmanian Atlantic Salmon. *GoodFish – Australia's Sustainable Seafood Guide* [online]. 2019 [cit. 2020-05-05]. <https://goodfish.org.au/species/atlantic-salmon/>
- Zahraniční soudnictví. *Nejvyšší správní soud* [online]. 2019-08-28 [cit. 2019-11-13]. <http://www.nssoud.cz/Zahranicni-soudnictvi/art/576?menu=273>

7.4 Slovníky, jazykové příručky a encyklopedie

- *Anglicko-český a česko-anglický geologický slovník* [online]. Česká geologická služba, 2001-2013. <http://www.geology.cz/aplikace/encyklopedie/gslouv.pl>
- *Cambridge Dictionary* [online]. 2020 [cit. 2020-04-08]. <https://dictionary.cambridge.org/>
- *Collins Dictionary* [online]. 2020. <https://www.collinsdictionary.com/>
- *Český národní korpus – InterCorp verze 11* [online]. 2020. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha. <http://www.korpus.cz/>
- DUŠKOVÁ, Libuše a kolektiv. 2012. *Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny*. 4. vydání. Praha: Academia.
- EASTWOOD, John. 2002. *Oxford Guide to English Grammar*. Oxford: Oxford University Press.
- *Glosbe* [online]. 2020. <https://glosbe.com/>

- Great Dividing Range. *Encyclopædia Britannica* [online]. 2019-12-06 [cit. 2020-02-14]. <https://www.britannica.com/place/Great-Dividing-Range>
- CHROMÁ, Marta, Jana DVOŘÁKOVÁ a Sean W. DAVIDSON. 2011. *New introduction to legal English: revised edition*. Praha: Karolinum.
- IATE: European Union terminology [online]. 2020. <https://iate.europa.eu/home>
- *Internetová jazyková příručka* [online]. Ústav pro jazyk český AV ČR, 2020. <https://prirucka.ujc.cas.cz/>
- KRČMOVÁ, Marie. ODBORNÝ STYL. *Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. 2017 [cit. 2020-04-09]. <https://www.czechency.org/slovník/ODBORN%C3%9D%20STYL>
- *Lingea slovník anglicko-český, česko-anglický* [online]. 2017. <https://www.lingea.cz/>
- *Linguee* [online]. 2020. <https://www.linguee.com/>
- PLÍŠTIL, Jiří. *Aquatab* [online]. 2001-2013. <http://www.aquatab.net/>
- *Rybářský rozcestník* [online]. 2020. <https://www.rybarskyrozcestnik.cz/>
- SEDLÁČEK, Milan. *Znalec vín | Encyklopedie vína, vinařství a vinohradnictví* [online]. 2006-2020 [cit. 2019-11-30]. <http://www.znalecvin.cz/>
- *Slovník spisovného jazyka českého* [online]. Ústav pro jazyk český AV ČR, 2011 [cit. 2019-04-16]. <https://ssjc.ujc.cas.cz/>
- Trestný čin. *Iuridictum: Encyklopedie o právu* [online]. 2015-07-27 [cit. 2020-04-15]. https://iuridictum.pecina.cz/w/Trestn%C3%BD_%C4%8Din

8. Příloha – výchozí text